

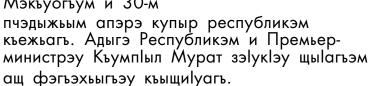
№ 117 (20630) 2014-рэ илъэс ГЪУБДЖ БЭДЗЭОГЪУМ и 1

Адыгэ Республикэм и Правительствэ игъэзет

Адыгеим мафэ къэс зышъхьэ къезыхьыжьэжьыгъэхэр ригъэблагъэзэ

ышІыщт

Украинэм зышъхьэ . Къизыхыжьхэрэм япчъагъэ нахьыбэ зэрэхъурэм къыхэкІэу шъолъырхэм ахэр атырагуащэхэзэ ашІы. Урысые Федерацием и Правительствэ унашьоу ышІыгьэм тетэу Украинэм игражданхэр мафэ кьэс Ростов хэкум къыращыхэзэ нэмык шьольырхэм піэльэ гъэнэфагъэкІэ ащагъэпсыгъэ пунктхэм аращэлІэщтых. Адыгеим мафэ къэс ащ фэдэ нэбгыри 150-рэ къихьащт. Мэкъуогъум и 30-м

гъэунэфыкІыгъэмкІэ, ошІэ-дэ- зыжьынкІэ республикэ комисмышіагьэ зыхэль тхьамыкіагьоу сием псынкіэ іофкіэ зэхищэгьэ

Премьер-министрэм зэрэхи- къэхъухэрэм якізуххэм ядэгьэ-

зэхэсыгьор АР-м и Правительствэ и Унэ чэщым щыкІуагъ. Украинэм зышъхьэ къизыхыжьхэрэм апае пІэлъэ гъэнэфагъэкІэ джыри пункт хэр зэрэзэхащэщтхэм епхыгъэ Іофыгъохэм ащ щатегущы агъэх. «ГъэпсэфыпІэхэу «Анастасиемрэ» «Шапсыгъэмрэ» зышъхьэ

къезыхьыжьэжьыгъэхэм чІыпІэхэр джыри щарагъэгъотыщтых, непэ нэбгырэ 250-рэ фэдиз ахэм ачІэс. Джы купэу къэсыщтыр станицэу Ханскэм дэт политехническэ колледжым иобшежитие чапъэтысхьащт. Нэбгыри 100-мэ пІэлъэ гъэнэфагъэкІэ шъхьэегъэзыпІэ

ар афэхъущт, нэбгырэ 50-р гъэпсэфыпІэу «Шапсыгъэм» щыІэщт. Ахэм апае зы мафэм тегьэпсыхьэгьэ гьомылапхъэхэр зэlуагъэкlагъэх», къыІуагъ АР-м ивице-премьерэу Наталья Широковам.

ШІушІэ ІэпыІэгъум изэхэщэнкі́и ІофшІэныр чанэу зэрагъэцакІэрэм, унагьохэу зышъхьэ къезыхьыжьэжьыгъэхэр езыгьэблагьэ зышюигьохэм афэгъэхьыгъэ къэбархэр зэраугьоихэрэм афэгьэхьыгьэу ащ къы-Іуагъ. Муниципальнэ образованиехэм япсэупІэхэм Украинэм игражданхэр рагъэблэгъэнхэмкІэ амалэу яІэхэр агъэунэфых. Мы лъэхъаным муниципалитетхэм ахэр рагьэблэгьэнхэм фэхьазырых.

Ежь-ежьырэу республикэм къэкощыжьырэ цІыфхэм яучет ашІы. ЦІыфхэр социальнэу ухъумэгъэнхэмкІэ чІыпІэ къулыкъухэм къызэратырэмкІэ, мы лъэхъаным ехъулІэу нэбгырэ 221-мэ закъыфагъэзагъ Іэпы-Іэгъум щыгугъхэу.

Адыгэ Республикэм и Премьер-министрэу КъумпІыл Мурат къэзэрэугъоигъэхэм анаlэ тыраригьэдзагь Украинэм зышъхьэ къизыхыжьхэрэм пстэуми апэу медицинэ ыкІи психологическэ ІэпыІэгъу аратыным, зэпахырэ узхэр къахэмытэджэнхэм ыкІи япсэукІэ щынэгъончъэу щытыным анаІэ атырагъэтынэу.

ІОНЫГЪУ — 2014

Хьэри, рапсыри vахыжьых

Кощхьэблэ районыр бжыхьасэхэмкІэ бай, республикэмкІэ нахыбэ зыпхыгьэ муниципалитетхэм ащыщ. Ау районыр псыхъохэм къадэкІыгъэгъэ псым ыкІи ощх зэпымыоу къещхыгъэм адрэхэм ялыягъэу ыгъэгумэкІыгъ.

Районым мэкъу-мэщымкІэ и ГъэІорышІапІэ иагроном шъхьаІэу Батышэ Бислъан къызэрэтфиІотагъэмкІэ, хьэм иІухыжьын зырагъэжьагъэр тхьамафэм ехъугъ. Гектар 3975-у апхъыгъэм щыщэу Іуахыжьыгъахэр гектар мини 3-м ехъугъ. Гъэр зэрэкІуагьэм ельытыгьэмэ, гектар телъытэу хьэм къырахыжьырэ лэжьыгъэм уигъэрэзэнэу

щыт, ар центнер 32,2-рэ мэхъу. Псым изэрар инэу къэкІуагьа, ыгъэкІодыгьэ чІыпІэхэр

шъуиІэха? — теупчІыгъ Бислъан. Псыхъохэм къадэкІыгъэ псым нахьи тилэжьыгьэхэм къягоуагъэр зэпымыоу къещхыгъэ ощхышхор ары, — къытиІуагъ ащ. — Псыр зыкІэуцогьэгьэ бжыхьасэхэр, тпхъыгъэгъэ чІыгухэм ялъытыгъэмэ, процент

30 фэдиз мэхъух. Амал зэри-ІэкІэ къэдгъэкІыгъэр зэкІэ Іутхыжьыщт, ау фыкъогъэ губгъохэм къатырэ лэжьыгъэр зэрэнахь мэкІэщтыри къыдгу-

рэІо. Къэгъушъырэ чІыгухэм атель лэжьыгьэр бэ темышlэу къэтэІожьы.

Агроном шъхьаІэм къызэриІорэмкІэ, Іоныгьом щагьэфедэщт техникэр икъоу яІ, комбайнэхэм игъом ахэІэзыхьажыльэх ыкіи альэцэкіэжыльэх. Гъэстыныпхъэм щыкІэхэрэп. Мэфэ реным губгъом итырэ цыфхэр агъашхэх, ящыкагъэхэр арагъэгъотых.

Хьэм иІухыжьын дакІоу чылапхъэ ашІыщт рапсыри Іуахыжьы. Ар мыгьэ гектар 1700-мэ ашапхъыгъагъ. Псыкъиугъэм изэрар зэкІыгьэ чІыпІэхэм анэмыкізу, мэкъуогъум и 21-м къехыгъэ ошъум гектар 300 фэдиз ыгъэкІодыгъ.

Чылапхъэ ашІыщт рапсэу аугьоижьыгьэ ахэр тонн 300-м нэсыгь. Ом изытет къызэІэмыхьэмэ, хьэми, рапсыми яјухыжьын лъагъэкІотэнэу лэжьакІохэр хьазырых.

Зэрэреспубликэу пштэмэ, хьэу щыІуахыжьыщтыр гектар мин 56-м кІэхьэ, гурытымкІэ гектар пэпчъ центнер 14 фэдиз непэ къырахыжьы.

ШЪАУКЪО Аслъангуащ.

сэнэхьат **егъэлъапІэ**

НэтІэхъо Аслъан Абдулахь ыкъом итрудовой тхылъ зэзакъу зэрэдэтхагъэхэр, ар зыхъугъэр врач сэнэхьатыр зэригъэгъотыгъэу Мыекъопэ район сымэджэщым Іоф щишІэнэу къызэкІор ары. Нэужым ІофшІэн зэфэшъхьафэу ыгъэцакІэхэрэр ары къызэкІэльыкІохэу тхылъым дэплъагъохэрэр.

Илъэс 13 район поликлиникэм ипэщагъ. 1985-рэ илъэсым къыщегъэжьагъэу район сымэджэщым иврач шъхьа!э поликлиникэм Іофэу ыгъэцакІэхэрэмкіэ, ціыфыр къызэрэсымэджэгьагьэр къэзыушыхьатырэ тхылъхэр тэрэзэу гъэпсыгъэнхэмкіэ игуадзэу Іоф ышіагъ.

Къалэу Краснодар дэт апшъэрэ медицинэ еджапіэм шіэныгъэ дэгъухэр къыщызіэкіигъэхьагъэхэу щытыгъэми, Адыгэ хэку сымэджэщым интернатурэр щихьыгь. Каменномостскэ район сымэджэщым итерапевтическэ отделение зыщиушэтыгъ. Нэужым псэупІэу Тульскэм дэт поликлиникэм иврач-терапевтыгъ. ЕтІанэ илъэс 17-рэ район сымэджэщым иврач шъхьэІагъ.

-ыш тшегендегу мехфыЦ кІэр, яузхэм уябэныным фэшІ сымаджэм ыгу къызэрэдэпщэещтыр, хэти уизэрар зэремыгъэкІыщт амалхэр дэгъоу зэзыгъэшІэгъэ ыкІи зыгъэфедэгъэ врачым сымэджэщым ипащэ

зэхъуми Іофым къыкІыригьэчыгьэп. Врачэу Іоф ышІэным нахь къиныгъ а ІэнатІэр, сыда пІомэ сымаджэхэми, врачхэми, сымэджэщыр зычІэт унэми, Іэзэгъу уцхэми, оборудованиеми, нэмыкІэу къэпІон хъумэ, зэкІэми апае пшъэдэкІыжь пхьын фэягъэ. Іоф къинэу зыпыльыр ыгьэцэкІэнымкІэ А. НэтІахъом зишІуагъэ къекІыгъэр адыгэ гъэсакІзу янэятэхэм яунагъо илъыгъэр ары. Сыдигъуи нахьыжъхэм шъхьэкІэфагъэ

афэпшІыныр, пцІы умыусыныр, гукІэгъу пхэлъыныр, сабыйхэм уафэсакъыныр, нэмык лъэпкъ зекІокІэ-шІыкІэхэр Аслъан зипэщэ сымэджэщыми щигъэфедэщтыгъэх, зыхэтхэр ымыгъэціыкіухэу, ціыфыгъэкіэ адэзекІуагъ, зэрилъэкІэу ишІуагъэ аригъэкІыгъ.

НэтІэхъо Аслъан бэмышІэч къызыхъугъэ мафэр хигъэунэфыкlыгь. ТизэдэгущыІэгьу псынкІагъэу пфэіощтэп. Икіасэп ар игъашІэ къытегущыІэныр, зыщытхъужьыныр, зигъэиныныр. ЦІыф шъыпкъэхэм зэряхабзэу къызэрыкІу, Іушы, шъырыт.

Аслъан къуаджэу Афыпсыпэ къыщыхъугъ. Ятэ кІэлэегъэджагъ, янэ акушеркагъ. ТІуми илъэс 92-рэ зырыз агъэшІагъэу дунаим ехыжьыгъэх. Яунэжъ цыкку чылэм зэрэдэт. Загьорэ Аслъан ащ макіо, янэ-ятэхэм якъашъхьэ техьэ. Исабыигъом ыгьэзэжьыгьагьэу къышюшызэ къыдэкІыжьышъ, илъэс 40 хъугъэу зыщыпсэурэ Тульскэм къэкІожьы. Афыпсыпэ фэдэу Тульскэри ащ шІу ельэгъу. Щыпсэурэ цІыфхэр егъашІох, дэгъоу афыщыт.

Аслъан врачэу Іоф ышІэ зэхъуми, етІанэ сымэджэщым ипащэу зыщэтыми ишІэныгъэхэм зэрахигъэхъо зэпытыщтым пыльыгь. Къалэу Москва «Псауныгъэм икъэухъумэн зэрэзэхэпщэн фаер» зыфиюрэ юфыгьомкІэ курсхэр къыщиухыгьэх. Исэнэхьаткіэ апшъэрэ катего-

ШыфхэмкІэ нахь Іэрыфэгъу зэрэхъунэу, поликлиникэм мэфэ стационар, физиокабинет, функциональнэ диагностикэм иотделение къыщызэІуаригъэхыгъэх. Аслъан якІэщакІоу ыкІи ынаІэ атетэу Іоф зышишІэрэ район сымэджэщым урологи, проктологи, эндокринологи, онкологи иІэх, фтизиатрическэ къулыкъур щагъэпсыгъ. Джащ фэдэу, бзылъфыгъэ ныбжыкІэхэу сабый къэзыгъэхъу зышІоигъохэм апае кабинет, кІэлэцІыкІухэм яІэзэщт специалист зэтефыгъэхэр яІэхэ хъугъэ. Сыдигъуи ІэзапІэу районым итхэм амалэу яІэхэм зэрахигъэхъощтым пылъыгъ, ахэм ящыкІэгьэ оборудованиер зэрилъэкІэу аригъэгъотыгъ.

Іофшіагьэу иіэхэм зэряфэшъуашэу, ахэм хабзэм уасэ къарити, Аслъан Урысые Федерацием псауныгъэм икъэухъумэнкІэ и Министерствэ и Щытхъу тхылъ, «Урысыем псауныгъэр къэухъумэгъэнымкІэ иотличник» зыфиlорэр цlэ лъапІэр къыратыгъэх.

Іоф зишІэрэр илъэс 40 зыщыхъурэм ехъулІзу Урысые Федерацием ипрофсоюзхэм я Федерацие медалэу «За содружество» зыфиlорэр къыфигъэшъошагъ.

Непи НэтІэхъо Аслъан къыкІыримыгьэчэу Іоф ешіэ, ишіэныгъэхэми ахегъахъо. ИмэфэкІ мафэ къызысыщтым ыпэкІэ сертификатэу «Организация здравоохранения и общественного здоровья» зыфиюорэр къыратынэу итхылъхэр агъэхьазырыгъэх.

Аслъан ипсауныгъи и офш эни къащымыкІзу ишІуагъэ зэригъэкІырэ цІыфхэм джыри бэрэ ахэтынэу тыфэлъаю.

А. ЕФРЕМОВА.

Нач Шъалихьэ къызыхъугъэр ильэси 105-рэ мэхьу

Публицистыгъ, дзэкІолІыгъ, тхэкІуагъэ

ТхакІохэм я Адыгэ организацие шыІэ зэрэхъугъэм адыгэ литературэм хэхьоныгьэ льэбэкъухэр ышІынхэмкІэ ишІогъэшхо къэкІуагъ. Ащ агу къыІэтыгьэу, адыгэ тхакІохэм зэральэкІзу тхакІохэм я Апэрэ зэфэсэу къэблагъэрэм зыфагъэхьазырыщтыгь, кІочІакІэхэр нахьыбэу литературэм къыхэщэгъэнхэм, ныбжьыкІэхэу зэчый зиІэхэм зыкъызэІуахын амал арагъэгъотынымкІэ етІупщыгъэу Іоф ашІэштыгъэ. Нахь пасэу зыкъэзыгъэлъэгьогъэ ыкІи ахэм аужыюкіэ къикіыгьэхэми яшъыпкъагъ. Мы лъэхъаным я ХХ-рэ ліэшіэгъум ия 30-рэ илъэсхэм закъыщигъэнэфагъ тхэкІэ къулайныгъэ ин зыхэлъыгъэу Нач Шъалихьэ. Мы илъэсым публицистэу, дзэкІолІэу, тхакІоу, зэдзэкlакloy Нач Шъалихьэ къызыхъугъэр илъэси 105-рэ мэхъу.

Нач Шъалихьэ Щухьаибэ ыкъор Теуцожь районым ит къуаджэу Хьалъэкъуае 1909-рэ илъэсым къыщыхъугъ. Адыгэ пІуныгьэ дахэ ыгьотыгь. Ильэсибл еджапІэр къызеухым, Дзэ Плъыжьым къулыкъур щихьыгъ. КъызэкІожьым, Краснодар дэтыгъэ советскэ-партийнэ еджапІэр къыухыгь. Апэрэ ІофшІэн лъэбэкъухэр хэку гъэзетхэу «Колхоз быракъым», «Социалистическэ Адыгеим» ащишІыгьэх. Хэку радиоми зы уахътэкІэ идикторыгъ.

Ау Хэгъэгу зэошхом мурад зафэхэр щигъэзыягъэх. Начыр, адрэ ціыфыбэм ащыщэу, зэошхом ифронт Іухьагь, ащ хэлэжьагь, къэралыгьо наградэхэр — орденхэр, медальхэр иІэхэу ыкІи уІэгъэ хьылъэ телъэу ащ къыхэкІыжьыгъ. А уахътэм зы заулэрэ краймедсанбатым, ащ ыужым Адыгэ хэку «Союзпечатым» иконторэ Іоф ащишІагъ.

Нач Шъалихьэ тхэкІэ амал дэгъухэр зэрэlэкlэлъхэр пасэу къэнэфагъ, ытхыхэрэр 1929-рэ илъэсым къыщыублагъэу къыхиутыщтыгъэх. Ахэр лъэпкъ гъэзетым къихьэщтыгъэх. Ежь итворчествэ готэу, публицистическэ статьяхэри ытхыщтыгъэх. ЩыІэкІэ-псэукІэм инэшанэхэр ыгъэунэфхэу тхэщтыгъэ. ЗэдзэкІын Іофыри къыдэхъущтыгь, Тарас Шевченкэм итхылъэу «Стиххэмрэ поэмэхэмрэ» (1939) зыфиlорэр Меркицкэ Рэщыдэ игъусэу зэридзэкІыгъ.

Ащ ыпаюу, 1937-рэ илъэсым, ежь Шъалихьэ ипоэмэу «Сафыет» зыфиюрэр гъэзетым къыщыхиутыгъ. Тхэным зэрэфэкъаигъэр мыгъуащэу бэ ытхыщтыгъэр, 1939-рэ илъэсым итхылъэу «Нэфылъ» зыцІэр къыдэкІыгъ усэхэр, поэмэхэр дэтхэу. Нач Шъалихьэ СССР-м итхакІохэм я Союз хэтыгъ. Заом ыпэкІэ адыгэ литературэмкІэ илъэсибл еджапІэм зитворчествэ щызэрагьашІэщтыгьэ тхэкІуи 8-мэ зэу ащыщыгъ. Непэрэ мафэхэми ыцІэ епІоныр, игупшысэ укіэдэіукіыныр тефэ, къылэжьыгъ. Адыгэ тхыгъэ литературэм ылъапсэ щытыгъэ-

ДЗЭУКЪОЖЬ Нуриет.

Пенсие зэрафагъэуцурэ шіыкіэр къафаіотагъ

ПенсиехэмкІэ фондым и Адыгэ республикэ Къутамэ ипащэ иІэпыІэгъоу Бэгугъэ Вячеслав, пенсиехэр афэгъэуцугъэнхэр, къафэлъытэжьыгьэнхэр ык и ятыгьэнхэр зэхэшэгъэнымкІэ отделым ипашэу Браукъо Маринэ, а отделым испециалист шъхьаІэу Найля Любченкэр, Мыекъопэ къэлэ Гъэlорышlапlэм клиент къулыкъумкІэ иотдел ипащэу СтІашъу Анжеликэ мэкъуогъум и 25-м Мыекъопэ районым ит санаториеу «Анастасия» зыфиlорэм щыІагьэх, Украинэм и Луганскэ хэку къикІыжьыгъэхэу шъхьэегъэзыпіэкіэ ащ къащагъэхэм аlукlэгъагъэх.

Статистикэ къэбархэм нафэ къызэрашІырэмкІэ, Луганскэ хэкум къикІыжьыгъэхэу тиреспубликэ къащагъэхэр нэбгыри 151-рэ мэхъух. Ахэм ащыщхэу нэбгырэ 18-р аныбжыкІэ пенсие афэгъэуцугъэным екІолІагъэх. ПенсиехэмкІэ фондым чечаль у мехеішнафоім Урысые Федерацием Пенсиедехеішвф-оіефи днофи еімех ахэм алъагъэІэсынхэ зэралъэкіыщт шыкіэр къафэіотэгьэныр

ары. ГушыІэм пае, Браукъо Маринэ къызэриІуагъэмкІэ, Урысые Федерацием ихэбзэгъэуцугъэ шапхъэхэм зэрагъэнафэрэмкіэ, ІэкІыб хэгъэгу гражданхэм ыкІи гражданствэ зимы эхэу Урысые Федерацием щыпсэунхэ фитхэм, джащ фэдэу шъхьэегьэзыпІэ льыхъурэ статус зиІэхэм пенсие афагъэуцун алъэ кІыщт. Ау ІэкІыб хэгьэгу гражданхэу ыкІи гражданствэ зимы-Іэхэу піэлъэ гьэнэфагьэм тегьэпсыкІыгьэу шъхьэегьэзыпІэ зэе в степе в ст зыщыпсэухэрэм щатхых ыкІи Урысые Федерацием ишъолъыр пенсие щаратынэу фитыныгъэ ахэм яІэ хъурэп. Адыгеим ренэу щыпсэунхэу къанэ зышюигъохэм ПенсиехэмкІэ фондым иІофышІэхэм гущыІэ аратыгь пенсие афэгъэуцугъэным фэшІ ишыкІэгъэ тхылъхэр зэІугъэкІэгьэнхэмкІэ зифэшъошэ къулыкъухэм зафэгъэзэгъэным фэшІ зыфэехэ ІэпыІэгъухэр аратынхэу.

ПенсиехэмкІэ фондым и Адыгэ республикэ Къутамэ ипресс-къулыкъу.

Шапхъэхэр агу къагъэквыжьыгъэх

Шынэгъончъэным ишапхъэхэр мэшоку гъогухэм ащагъэцэк Іэнхэм фэгьэхыгьэ Іофтхьабзэ тыгъуасэ сыхьатыр 10-м кънщегъэжьагъэу 12-м нэс Адыгеим щыкІуагь.

ЗэІухыгъэ Тахьзэхэхэлъ обществэу «Урысые мэшlоку гьогухэр» зыфигорэм и Темыр-Кавказ мэшІоку гьогу и Къутамэ Іофтхьабзэм кІэщакІо фэхъугъ. Ащ АР-м гъэсэныгъэмрэ шІэныгъэмрэкІэ и Министерствэ ІэпыІэгъу фэхъугъ.

Іофтхьабзэм ныбжыкІэ нэбгыри 100 фэдиз хэлэжьагь. Мэшlоку гьогухэр зыдэщыlэхэ Адыгейскэ зэпырыкІыпІэм, вокзалым, Кужорскэ, Пушкинскэ зэпырыкІыпІэхэм, микрорайонэу ЦКЗ-м адэжь акциер ащыкІуагъ. Ащ нэмыкІэу, Джэджэ районым ит станицэу Дондуковскэм, поселкэу Гончаркэм ыкІи къуаджэу Кощхьаблэ ащ фэдэ акцие ащызэхащагъ.

Мэшіоку гьогухэм къатехъухьэрэ хъугьэ-шіагьэу агъэунэфырэр макІэп. КІэлэцІыкІухэм ягъэмэфэ зыгъэпсэфыгъо лъэхъан ехъулІзу мы Іоф-

тхьабзэр зэхащагь. Республикэм щыпсэурэ цІыфхэм, анахьэу зыныбжь имыкъугьэхэмрэ ахэм янэ-ятэхэмрэ, шапхъэу щыІэхэр агу къагъэкІыжьыгъэх. Мэшоку гъогухэм уякІуаліэ, ущызэпырыкіы зыщымыхъущт чіыпіэхэр ыкіи нэмыкіхэр зэрытхэгьэ тхьапэхэр цІыфхэм аратыгьэх. Сакъыныгъэ къызыхагъэфэнэу къяджагъэх.

Мыщ фэдэ Іофтхьабзэхэм яшІуагъэ къэкІонэу ыкІи мэшІоку гьогухэм къатехъухьэрэ хъугъэшагъэхэм къащыкіэнэу зэхэщакіохэр мэгугъэх.

ПІАТІЫКЪО Анет.

Адыгэ

ЦІЫФЫМРЭ ИСЭНЭХЬАТРЭ

КІэлэегъаджэм Іофыгъуабэ урокым щызэшІуехы: материалыр кІэлэеджакІомэ агуригьэюныр, ар щыюныгьэм рипхыныр, пІуныгъэм и ахьхэр къыдилъытэнхэр, нэмыкІхэри.

Ежь Юсыф ыlорэр мары: «Тарихъыр предмет анахь хэхыгьэмэ ахэсэльытэ. Мурад шъхьаІэу згъэуцурэр, урокыр къызщезгъажьэрэр ыкІи зыщысыухыжьрэр щыІэныгъэмкІэ анахь мэхьанэ зиlэхэр, зэкъошныгъэ-зэгурыlоныгъэр, ныбджэгъуныгъэ-хьалэлныгъэр, лъытэныгъэ-шъхьэкІэфэныгъэр кІэлэеджакІомэ алъызгъэІэсыныр ары.

ЦІыф лъэпкъ зэфэшъхьафыбэ зэрыс республикэр зэдытиун. А гупшысэм сыкъыпкъырыкІызэ, шІэныгьэхэр ясэтых. ЦІыф лъэпкъ пэпчъ итарихъ, икультурэ, ишэн-хабзэхэр ашІэхэу, ахэр агъэлъапІэхэу ныбжьыкІэхэр едгъасэхэмэ, мамырныгъэри пытэщт, тищы-Іэныгъэ нахь псынкіэщт.

Тарихъыр зэблэпхъужьынэу, узыфаер хэбгъэхъонэу е хэбгъэкІынэу щытэп. Тарихъым изэгъэшІэн непэрэ мафэм нахь хьылъэ хъугъэ. Уахътэу къакІорэм елъытыгъэу еплъыкіэ-екіоліакіэхэри зэфэшъхьафых. Ухэзымыгъэукъощтыр къахэпхынышъ, кІэлэеджакІомэ алъыбгъэІэсыным мэхьанэшхо иІ. Мафэ къэс Іоф зыдэмышІэжьмэ, ебгъаджэрэмэ ауж укъинэн ылъэкІыщт.

НыбжьыкІэмэ упчІэу къатырэмэ яджэуап псынкіэу ептыжьын умылъэкіэу урагьэгупшысэу къыхэкІы. ШІэныгъакІэхэм ренэу гъэзетхэм, журналхэм, Интернетым уащыльыхъун фае. КІэлэеджакІохэри а ІофшІакІэм фегъасэх».

КІэлэегьаджэмкІэ анахь мэхьанэ зиІэр ригъаджэрэмэ, ны-тыхэм агурыІоныр, игущыІэ едэІунхэр ыкІи уасэ фашІыныр ары. А лъэныкъомкІи Ю. ЕмтІылъым уехъопсэнэу щыт укІэлэегъаджэмэ.

Гъэтхэпэ тыгъэм зэкІэ псэ зыпыт пстэур зэрэзэрищалІэрэр угу къыгъэкІэу Юсыф ригъаджэрэмэ къауцухьагъэу, зэрэгъэчэфхэу, зэхэгущы эхэу бэрэ плъэгъущт. Урокмэ азыфагу къыдэфэрэ зыгъэпсэфыгъо такъикъхэри ежь ышъхьэ фимыгъэхьхэу, ныбжьыкІэмэ атырегуащэ. Сэмэркъэу дахэу апигъохырэр, шъхьэкІэфэныгъэу кІэлэеджакІо пэпчъ рипэсырэр, гъэсэпэтхыдэу риlорэр арых ахэр кІэлэегъаджэм езыщалІэхэрэр яныбджэгъу, яцыхьэшІэгъу, яупчІэжьэгъу

Ащ фэдэ зэгурыІоныгъэм ишІуагъэкІэ зэкІэ ригъаджэхэрэр дэгъоу ешІэх,

Ригъаджэрэр щыІэныгъэм хещэ

Сыд фэдэ шІэныгьа, щэчныгьа, шІульэгьуа уиІэн фаер ныбжыкі эхэр кънодэіўнхэм, зыльыпщэнхэм, цыхьэ къыпфашІыным, ящыІэныгъэ ухэткІухьагъэу укъыздырахьакІыным пае?!

Зищытхъу аюрэ кіэлэегъаджэмэ ащыщ Емтіыль Юсыф. Егъэджэн-гъэсэныгъэм зыщылажьэрэр ильэс 40 фэдиз хъугъэ. Ащ щыщэу тарихъымкІэ ыкІи обществоведениемкІэ кІэлэегьаджэу Адыгэ республикэ гимназием Іоф зыщишІэрэр ильэс 22-рэ хьугьэ. Юсыф сисэнэхьатэгьоу сэри Іоф сшіагьэ. Ціыфыр дэгьоу пшіэ зыхьукіэ, етіани ар цыфышумэ, фэтхэгьошу, нэмыкіхэм ябгьашіэ пшіоигьу.

шъхьадж фэлъэкІыщтым къыпкъырыкІызэ, егъасэх. КІэлэеджакІомэ ягъэхъагъэхэри ащ фэдэ Іофшіакіэм къыкіэлъэкІох: ЕГЭ-м итыгьом шІэныгьэ дэгьухэр къагъэлъагъох, республикэ олимпиадэхэм нэбгырэ 30 фэдизмэ хагъэунэфыкІырэ чІыпІэхэр къащахьыгъэх.

КІэлэегьэджэ шъыпкъэм зэрихабзэу, шІэныгъэ гъэнэфагъэ аритын закъом ар къыщыуцурэп. Ежь икІалэхэм афигъадэхэу ригъаджэхэрэр щыІэныгъэм, шіугьэм, дэхагьэм афепіух.

«Сэ зэрэспіухэрэм нахь мымакіэу

ежьхэми я ахьыш у къысхалъхьэ, игупшысэхэр лъегъэкІуатэ Юсыф. Сабыим гуфаплъэу укІырыплъымэ, бэ узфигъэсэщтыр: шІулъэгъу къабзэр, нэфэІоныр, гукІэгъуныгъэр, шъыпкъэныгьэр... Арышъ, ежьхэр сэри сищысэтехыпіэх, сищыіэныгъэ щыщ шъыпкъэ хъугъэх».

Юсыф ригъэджагъэхэр щыгъупшэхэрэп, ежьыри ащыгъупшэрэп. Нэбгырэ пэпчъ зыдэщыІэр, къырыкІуагъэр зэрегъашіэ, ищыкіагъэмэ, Іэпыіэгъу афэхъу.

Ригъэджагъэхэу зэрыгушхорэмэ

ашышхэу Пэнэшъу Аскэр Москва шеджагь, ащ къыдэнэжьыгьэу Іоф щешІэ, Бутба Саидэ Абхъаз Республикэм и Президент и Администрацие и офыш І, Шабалина Татьянэ Урысыем финансхэмкІэ и Министерствэ щэлажьэ. Ащ фэдэ щысэу къэпхьын плъэк ыщтыр бэ.

Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо академическэ ансамблэу «Налмэсым» икъэшъуакІохэу Ахътэо Бэлэрэ Чыржьын Джэнэтрэ Ю. ЕмтІылъым ригьэджагъэх. «Налмэсым» иконцертхэм, ансамблэ цІэрыІор зыхэлэжьэрэ пчыфизО уеноле шелого ших в учето по точно яплъы. Республикэ гимназиер къэзыухыгъэ пшъашъэхэр пчэгум къыщышъохэ зыхъукІэ кІэлэегъаджэм игушІогьошху. Концертыр къызаухыкІэ Б. Ахътаор, Дж. Чыржыыныр Ю. ЕмтІылъым къекІуаліэх, гущыіэгъу зэфэхъух.

Адыгеим и Къэралыгъо телерадиокомпание ижурналистхэу Борэкъо Фатимэрэ Беданэкъо Замирэрэ республикэ гимназиер къаухыгъ. ЯкІэлэегъэджагъэу Ю. ЕмтІылъым къыщэтхъух, непи упчІэжьэгъу ашІы.

Іэдэбныгъэр, шъхьэкІэфэныгъэр ахэльэу ежь исабыйхэри Юсыф ыпТугьэх. Ипшъашъэу Марыетрэ икlалэу Русльанрэ апшьэрэ еджапІэхэр кьаухыгьэх, щыІэныгъэм дахэу хэуцуагъэх.

Аужырэ илъэси 9-м республикэ гимназием ипрофсоюз комитет Ю. ЕмтІыльыр ипащ. Коллективышхом хэтхэм ягушІуагьо адегощы, ягукъао адеІэты. Зыгорэм ыгу мышюу къышюшімэ, псэ зыпыт гущыlэу риlощтыри, фишlэщтыри къегьоты. Ахэр зэкІэ цІыф шъыпкъэм ишэн-нэшанэх, изекіокіэ-шіыкіэх.

Егъэджэн-піуныгъэ Іофшіэным гъэхъагъэу щыри эхэм апае бэмыш эу Юсыф «Адыгэ Республикэм народнэ гъэсэныгъэмкІэ изаслуженнэ ІофышІ» зыфи-Іорэр къыфаусыгъ. ЗэкІэ Іоф дэзышІагъэхэм аціэкіэ Ю. Емтіылъым тыфэгушІо, псауныгьэ пытэ иІэу, икІэлэеджакІохэм гухахъо ахигъуатэу бэрэ ахэтынэу, тапэкіи гъэхъэгъакіэхэм афэкІонэу фэтэІо. Опсэу, Юсыф! Тхьэм гъэшІэ кІыхьэ къыует.

БЛЭГЪОЖЪ Мир. Кіэлэегъэджэ Іофшіэным иветеран, АР-м гъэсэныгъэмкІэ изаслуженнэ Іофыші.

Сурэтым итхэр: ЕмтІыль Юсыф ригъэджагъэхэу Ахътэо Бэлэрэ Чыржьын Джэнэтрэ концерт ужым alукlагъ.

ГЪЭЗЕТЫМ КЪЫЗЫЩЫХЭТЭУТЫМ ЫУЖ

Опсэу, Алый!

Теуцожь гьогушІ-гьэцэкІэжь гьэІорышІапІэм ипащэу ГутІэ Алый гущыІэгьоу дытиІагьэр бэмышІэу тигьэзет къидгъэхьэгъагъ. Зыфэгъэхьыгъагъэр блэкІыгъэ илъэсхэм афэмыдэу ахэм яюфшіэнхэр нахь дэгьоу, щысэтехыпізу, угьогурыко къодыеми унаю темыдзэн умыльэквынэу зэрэзэхащэхэрэр ары. Гьогу километри 161-у къагъэгъунэрэр зэрифэшъуашэу зэраlыгъым имызакъоу, нахыпэм ДРСУ-м имыІофкІэ альытэщтыгьэ ІофшІэнхэр коллективым ипэщэ кlэлакlэ арегьэгьэцакlэх: мэз чапэхэр агъэкъабзэх, Краснодар кlopэ гъогушхом къыпэlут чъыгыжьхэм ашъхьапэхэр ашъхьащаўпк ыгьэх, къутамэў къяулэлэхыщтыгъэхэр агуаупк ыгъэх, гъогухэм къэгъэзэгъоу яІэхэм пырыпыцоу аІутыгьэхэр аІуахыгьэх.

Ощх зэпымыужьхэм апкъ къикlыкlэ, мэзэе мазэм адыжьыгъэгъэ гъогухэм ичтыгьэ афэхъчгьэхэр джыри агьэцэкІэжьых. Ощхым уцыри лъэшэу къегъакіошъ, ягъогубгъухэм къаіукіагъэхэр бензощэмэджхэмкlэ alyayпкlых.

Бэ джыри ащ фэдэ ІофшІагъэу зигугъу къэпшіынэу ДРСУ-м иіэр. Ау мы тхыгъэр къэдгъэхьазырынэу зыкІэхъугъэр тапэкІэ къыхэтыутыгъагъэм зыціэ къыщетіуагъэхэр къыкіэтіотыкІыжьыным паеп. ЗэдэгущыІэгъу

зызэдытеlэм, а зигугъу къэтшlыгъэ Іофшіэгъэ дэгъухэм адакіоу щыкіагъэхэри зэряІэхэр, Гъобэкъуае имызакъоу, къапэгъунэгъу къутырхэу Шевченкэми, Чабановми адэсхэр къазэрафэмыразэхэр, ахэм ащыпсэухэрэр мафэ къэс зэрэзэхэхьэхэрэ гьогухэр зэрэдэй дэдэхэр, цІыфхэр бэрэ къызэрэтхьаусыхэхэрэр етІогъагъ.

ДРСУ-м ипащэу ГутІэ Алый къыфэтІотэгьэгьэ Іофыгьом ригьэкІуагьэр зэдгьэшІэнэу а гъогу дэдэхэм бэмышІэу

тарыкІуагъ. Тыфэягъ гъэзетым къидгъэхьагъэм ГутІэр зэригъэгумэкІыгъэр зэдгъэшІэнэу, тигъэзетеджэхэр ащ щыдгъэгъозэнхэу. Шъыпкъэр пющтмэ, тлъэгъугъэм тигъэрэзагъ.

Апэ къутырэу Шевченкэм тыдэхьагь. Арырэ Гъобэкъуаерэ азыфагу километрэ зытфых илъ. Гъогоу дэй дэдагъэр, зы машэм укъикіымэ, адырэм уипкіэжьызэ узэрыкіощтыгъэр тшіэжьыгьэп. Щыкіагьэ имыіахэу щытэп, ау дэгъоу агъэцэкІэжьыгъ. «Опсэу, Алый, уиІуагъэ зэрэбгъэцэкІэжьыгъэм фэшІ, шъопсэух, тигьогушІ кlалэхэр!» тІозэ тырыкІуагъ. Гъобэкъуае тызынэсым хьамэм кlалэу тетхэр къафэразэхэу, шіоу щыіэр къадэхъунэу къафэлъэІуагъэх.

Гъобэкъуае тыдэкІи Чабановым кІорэ гъогум тытехьагъ. А псэупіитіум километрий язэпэчыжьагьэр. Зытетыгьэр тэшІэти, тигъатхъэзэ, «Аферым, Алый» тіозэ тырыкіуагь. Гъогушіхэм алъэкі къагъэнагъэп, дэгъоу ари агъэцэкІэжьыгъ. Щэч хэлъэп тапэкіи анаіэ зэрэтырагъэтыщтым.

— Рэмэзан, а гъогум тэ кІымафи, гъэмафи тытет, — къытиІуагъ къутыр дэхьэгьум дэжь зичІыгухэр шыль фермерэу Шъхьэлэхъо Мэдинэ. — Дэгъоу укъыкъохьагъ мы къогъум. Шъыпкъэр къыосІон. Мыщ фермерхэу Уджыхъу Бориси, Уджыхъу Кемали,

нэмыкІыбэхэри щэлажьэх, лэжьыгъэшхо къызэрэтхьыжьырэри республикэм щашІэ. УкъакІо зэхъум плъэгъугъэ тикоц, натрыф, тыгъэгъэзэ хьасэхэр зэрэдахэхэри, тлъэкІ къэдгъэнагъэп. Ау гъогумкІэ зыми ынаІэ къыттетэп. Мы укъызэрыкІуагъэр дэй дэдэ хъугъагъэ. ТыкъырыкІожьынэу тыфэежьыгъэп. Сомэ миллиониблыкІэ тщэфыгъэ «Джон-Дирыр», нэмыкІхэр теткъутыхьэщтыгъэх, лэжьыгьэу Іутхыжьыгьахэр автомашинэхэм щыратэкъухьажьыщтыгъ. Сыолъэly мы ГутІэ Алыеу тигъогу хыныгъом ехъулІзу языгъэгъэцэкІэжьыгъэм, иІофышІэгъоу грейдерым тесыгъэм, зэкІэ зишІуагъэ къэзыгъэкІуагъэхэм тазэрафэразэр, ябын-унагьохэм адатхъэхэу щыІэнхэу тазэрафэлъаІорэр, тапэкІи анаІэ къыттырагъэтынэу тызэращыгугъырэр гъэзетым къибгъэхьа-

Гъобэкъое чіыпіэ коим ипащэу Теуцожь Бислъан зыlудгъэкlагъ. Аши къутырэу Чабановым дэсхэм аціэкіэ Сергей Непринми къытаlуагъ гъогушіхэм зэрафэразэхэр. Тэри, Алый, тигуапэ «Адыгэ макъэм» къыхиутыгъэм гъунэ зэрэлъыпфыгъэр, уигущыІэ зэрэбгъэцэкІэжьыгъэм фэшІ «Опсэу!» отэю. ШІоу щыІэр Алахьым къыбдегъэхъу, джы зэребгьэжьагьэм фэдэу гьунэпкъакіэхэр тапэкіи пштэнхэу тыпфэлъаіо.

НЭХЭЕ Рэмэзан.

УПСАУНЭУ УФАЕМЭ

Арэущтэу ціыфхэм аю мэркю льэпкьэу черникэм фэгьэхьыгьэу. Народнэ медицинэм ар льэшэу егьэльапіэ, уз зэфэшьхьафхэм яізэзгьэнымкіэ шіуагьэ бэу хэльэу ельытэ. Пасэм къыщыублагьэу мы маркюр агьэфедэ нэгъу ыкіи кіэтіый уз зэфэшьхьафхэм яізэзгьэным фэші. Нэхэм нахь дэгьоу альэгьунымкіэ, ціыфэу компьютерым охьтабэрэ кіэльырысынэу хъухэрэм анэхэм кіуачіэ яізнымкіэ зэральэгьурэм къыщымыкіэнымкіэ мы маркюр іэпыіэгьушюу щыт. Медицинэ шіэныгьэм ыгьэунэфыгь «биогенные вещества» зыфаюу маркюм хэльхэм нэм исетчаткэ игьэкіэжьын нахь псынкіэ ашіэу. Ильэс псаум нэхэм іэпыіэгьу уафэхьуным фэші черникэ гьэгьугьэр бгьэфедэзэ пшіын фаеу народнэ медицинэм кьею.

Мы маркіом ипс льэшэу ишіуагьэ якіы нэгъукіэтіый узхэр зиіэхэм (анахьэу нэгъуетэным (гастритым) ыгъэгумэкіыхэрэм), шіу етагъэ (гепатит) къызыхагъэщыгъэхэм, зикъупшъхьэ зэрытыпіэхэр узыхэрэм, джащ фэдэу зэпахырэ кіэтіый уз зэфэшъхьафхэм апэуцужьыгъэнымкіи мы псыр Іэпыіэгъушіоу щыт.

Шъуфэсакъ! Черникэр ыкіи ащ псэу къыкіэкіырэр умыгъэфедэхэмэ нахышіу зэзыкіуапіэхэм (желчные пути) япхыгъэ гумэкіыгъо уиіэмэ.

ІэзэкІэ амалэу иІэхэр

Чыихъыр (ангинэр). Мэркlо гъэгъугъэ грамми 100-м псы литрэныкъо кlэпкlэнышъ, псым ибагъэ литрэм ызыщанэ нэсыфэ къэбгъэжъощт. Ар зыучъыlырэм, чыим ибгъэчъыхьэзэ пшlыщт.

Шъоущыгъу узыр зиlэхэм, мыжъохэм агъэгумэкlыхэрэм

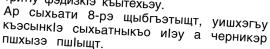
*Черникэм итхьэпэ гъэгъугъэу щайджэмышхым изитІум псы гъэжъогъэ стэчан кІэпкІэнышъ, сыхьатныкъом щыбгъэтыщт, нэужым узыжьыщт. Мафэм щэгъогогъо уешъощт стэчанныкъо зырызэу.

*Мэркіо къыпычыгъэкіэ джэмышхышъхьэм псы гъэжъогъэ стэчан кіэпкіэнышъ, мэшіо макіэм такъикъи 10 — 20-м къыщыбгъэжъощт, бгъэучъыіынышъ, узыжьыщт. Стэчаным ызыщанэ ипшъузэ мафэм 3 — 4 уешъощт ушхэным ыпэкіэ такъикъ 30 иləy.

*Мафэ къэс черникэ грамми 100 пшхызэ пшІыщт.

Нэхэм зэралъэгъурэм къыщыкlагъэмэ

Джэмышхым из маркіор стэчаным иптэкъонышъ, ащ кіэпкіэщт псы чъыіэ черникэм ышъхьагъ сантиметритіу фэдизкіэ къытехьэу.

Ревматизмэ, подагрэ зиlэхэм

Мэркіо гъэушъэбыгъэ щайджэмышхышъхьитіум псы гъэжьогъэ стэчан кіэпкіэнышъ, мэучъыіыфэ щыбгъэтыщт. Черникэр зыхэжъукіыгъэ псы, кисель стэ-

чани 2 — 3 мафэ къэс ипшъузэ пшіымэ, узыр нахь зэкіакіоу elo народнэ медицинэм.

«Арзыщашхырэ унэм Іазэ ищыкіспъэп»

Нэ узэу «конъюнктивит» зыфаlорэр

Мы узыр нахь шіэхэу текіыным фэші мэркіо пьэпкьэу зигугъу къэтшіырэм фэдэ къэугъоигъакізу е гъэгъугъзу зы джэмышхышъхьэ пшхын фаеу къею народнэ медицинэм.

Нэгъур мэузымэ

*Черникэ тхьэпэ грамм 60-м псы гьэжьогьэ литрэ кlэпкlэнышь, сыхьатныкьорэ щыбгьэтыщт. Щаим ычlыпlэ ащ уешъомэ, ишlуагьэ къэкlo.

*Мы маркіом фэдэу щайджэмышхышъхьи 4-м псы гъэжьогъэ стэчанитіу кіэпкіэнышъ, сыхьатитіурэ щыбгъэтыщт. Стэчаным ызыпліанэ фэдиз зэешъогъу пшіызэ, мафэм 4 — 5 уешъощт.

Цэлетагъэр («гингивит» зыфаlорэр), жэкlоці етагъэр (стоматитыр)

*Черникэм къыкІэфыгъэкІэ псыр жэкІоцІым дэбгъэчъыхьэзэ пшІыщт.

*МэркІо гъэгъугъэ щайджэмышхышъхьитІум изым псы гъэжъогъэ стэчан кІэбгъэхъонышъ, сыхьати 8-рэ щыбгъэтыщт, узыжьыщт. Мафэм 3 — 4 ар жэкІоцІым дэбгъэчъыхьащт.

ЛъыдэкІуаер

Мэркіо гъэгъугъэу щайджэмышхым изиплі пштэнышъ, псы гъэжъогъэ стэчан кіэпкіэщт. Сыхьати 8-рэ ар щыб-гъэтынышъ, узыжьыщт. Чэщ-зымафэм къыкіоці ар тіэкіу-тіэкіоу ипшъущт.

КІэтІыишхо етагъэр («колит» зыфаІорэр)

Черникэ джэмышхышъхьэм псы стэчаным ызыпліанэ кіэпкіэнышъ, такъикъ 20-м къэбгъэжъощт. Ащ хэбгъэхъощт сэнэ плъыжь стэчаным ызыпліанэ ыкіи етіани такъикъи 10-м къэбгъэжъощт а зэхэгъэкіухьагъэр. Мафэм щэгъогогъо уешъозэ пшіыщт джэмышхышъхьэ зырызэу.

Фыкъуадэхэр нэгушъом

къыхэкІыхэмэ

щайджэмышхым изитІум псы гъэ-

жъогъэ стэчан кІэпкІэнышъ, ышъ-

хьэ теппощт. Сыхьатныкъо зытешіэ-

рэм ыуж псыр узыжьынышъ, бгъэ-

учъыІыщт. А «лосьонэу» бгъэхьазы-

рыгъэмкІэ нэгушъор плъэкІызэ

пшіымэ, фыкъуадэхэр хэпшіыкізу

МэркІо къэугьоигьакІэм щыщэу

Косметикэм зэрэщагъэфедэрэр

Нэгушъо «пшъыгъэр»

«Къэмыущырэ», «пшъыгъэм» ренэу фэдэ нэгушъомкіэ пъэшэу дэгъу «пхъэшъхьэ-мышъхьэ мылыр» бгъэфедэныр. Ащ фэдэ «мылыр» бгъэхьазырыным фэші лыупкіатэм дэбгъэкіыщтых зэфэдизхэу черникэр, смородинэр, сэнашъхьэр ыкіи хъырбыдз куціым щыщ. Ахэр зэкіэ зэхэбгъэкіухьанхэшъ, тыгъэгъэзэ дэгъэ дэгъэмышъхьэ хэпкіэщт ыкіи ар такъыр-такъырэу мылы хъуным фэші бгощынышъ, гъэучъыіалъэм дэплъхьащт. А мылымкіэ пчэдыжьрэ ыкіи пчыхьэрэ нэгушъор плъэкіызэ пшіыщт.

Нарэхэр

нахь макІэ хъущтых.

Мэкъэгъэlум итхагъ: «Ом изытет зыфэдэщтыр пэшlорыгъэшъэу гъэунэфыгъэным фэшl Гидрометеогупчэм ищыкlагъ зиlэпкълъэпкъхэр узырэ цlыф».

Нэгушъо зэлъагъэм

Ащ фэдэ нэгумкіэ дэгьоу народнэ медицинэм къеlо черникэр, щатэр ыкіи зэнтхъ гугъэр (толокно) зэфэдизэу зэхаплъхьэхэу, зэхэбгъэкіухьэхэу нэгушъом теплъхьэмэ. Ар такъикъи 10-рэ тебгъэлъыщт, нэужым псы фабэкіэ тептхьакіыкіыжьыщт.

Шъоелыем (экземэм) ыгъэгумэкіыхэрэм

Мэркіо къыпычыгъакіэм псы тіэкіу кіэпкіэнышъ, такъикъ заулям къытебгъэжъощт. Черникэр тіэкіу пщытіэнышъ, бгъэушъэбынышъ, бгъэучъыіыщт. Нэужым кіэпым (леным) хэшіыкіыгъэ хъэдэн такъырым мэткіо щытіагъэр теплъхьанышъ зэщизэу, узырэ чіыпіэм теппхэщт. Мафэ къэс ар зэблэпхъузэ пшіыщт.

зыгорэкіэ хъэдэныр кіышъом тепкіэмэ, къоепс фабэкіэ ар бгъэуціынынышъ, къытепхыжьыщт.

Нэкіубгьор зыгьэхьазырыгьэр ЖАКІЭМЫКЪО Аминэт.

МЫХЭР О УИЦІЫФЫХ, АДЫГЕИР!

Ныр Муссэ Юсыф ыкъор бэдзэогъум и 1-м, 1935-рэ илъэсым къуаджэу Блащэпсынэ изы сабый бын-унагьо къихъухьагь. Исабыигъом къыщыублагъэу ціыф шэнышіухэр янэ-ятэхэм емызэщыжьхэу хагощагь. Ятэу Ныр Юсыфрэ (1878-рэ илъэсым къэхъугъ) янэу Куцэрэ (Шэуджэнхэм япхъугъ) мэкъумэщышіэ-лэжьэкіо унагьохэу, адыгэ шэн-хэбзэ дахэхэр зыщызэрахьэхэу, цІыфхэм лъытэныгъэрэ уасэрэ зыфашІыхэрэмэ ашыщыгьэх. Юсыфрэ Куцэрэ бжьэуеІкдиф охшылышех мынуах опсэуфэхэ чылэм щыпэрытыгъэх. Мыщ дэжьым къэІогъэн фаер ар пстэуми анахь зишІуагъэу щытыр Муссэ янэу Куцэ ытыщхэр бжьэхъуным фэІэпэІасэхэу зэрэщытыгъэхэр ары.

1955-рэ илъэсым Ныр Муссэ Блащэпсынэ гурыт еджапІэр апэ къэзыухыгъэхэм ыкІи дэгьоу еджагьэхэу ащ къычІитІупщыгъэхэм ащыщыгъ. А уахътэм ыныбжь елъытыгъэу дзэм ащагъ, Новгород иавиационнэ полк къулыкъур щихьыгъ. Ар къыухи къызэкІожьым, Ейскэ мэкъумэщ техникумым чІэхьагь, ащ пыдзагьэу Азово-Черноморскэ институтым энергетик сэнэхьатыр щызэригьэгьотыгь.

Лым ищыІэныгьэ ыкІи иІофшІэн чІыпІэ колхозэу «Знамя коммунизма» зыфиющтыгъэм епхыгъагъ, ащ иэнергетик шъхьа/эу, ипрофком итхьаматэу илъэсыбэрэ къыхьыгъ, завгарыгь, піэльэ гьэнэфагьэми колхоз тхьаматэм игодзагъ. Іофшіэкіэ къулай-амалхэр сыдрэ лъэныкъокІи икъоу ІэкІэлъыгъэх, ахэм ямызакъоу, цІыфыгъэ хабзэри къебэкІыщтыгъ. Я 60

Лыр **— лъэпкъ**

«ОшІурэ ліышІурэ хэта «детлишевя

ГущыІэжъ

 70-рэ илъэсхэм зэфэдэк Адыгеим ит къуаджэхэм электрификациер ащырекіокіы зэхъум. мэкъумэш производствэм. былымхъупІэ фермэхэм Іофхэр ащыкіэкіынхэмкіэ специалист ныбжьыкІэм бэ фызэшІокІыгьэр.

Къэралыгъо ІофшІэпІабэм ямызакъоу, ежь къоджэдэсхэми электричествэр ящыкІэгъагъ. Унэгьо 900 зыщыпсэурэ Блашэпсынэ электрэ нэфыр унэ пэпчъ щыращэлІэн фэягъэ. АщкІэ Муссэ фэлъэкІэу зи къытенагъэп ыкІи унагьо гори чылэм дэсэп ишІуагъэ емыкІыгъэу, урамхэри, щагухэри, унэхэри къызапъисъэнафысъэх Непа къызнэсыгъэми къоджэдэсхэм ар ащыгъупшэрэп ыкІи ягукъэкІыжьхэм Муссэ ыцІэ дахэкІэ бэрэ ащызэхэохы.

1958-рэ илъэсым Муссэ Гъыдзэмэ япхъу Айщэт къыщагъ, унэгьо зэгурыюжь дахэ зэдашІагь. НэбгыритІум пхъуитІурэ къуитІурэ апІугьэх, алэжыльэх, ахэр ціыфы хъухи, унагъохэр ашІагьэх, къорыльф-пхъорэльф нэбгыри 8-ми къатекІыжьыгъэу нэбгыри 3 яІ, Ныр лъапсэм джащ фэдэу зиубгъугъ.

«Кlалэм ылъэгъурэр ищыс» аю адыгэхэм. Ныр Муссэ иунагъо нэхъой сыдигъуи илъыгъ. Илъфыгъэхэми зэфэдэу щыІэныгъэр якІасэу ащ зыкъыщагъотыгъ. ИкІэлэ на-

хьыжъэу Мухьамэд Новочеркасскэ дэт инженернэ институтыр къыухыгъ, 1989-рэ илъэсым Чернобыль къыщыхъугъэгьэ аварием къызыдихьыгъэ тхьамыкІагьом идэгьэзыжьын хэлэжьагь, унагьо иІ, Мыекъуапэ щэпсэу.

Ащ къыкІэлъыкІорэ ыпхъоу Нахьмэт егъэджэн Іофым илъэс 29-рэ пылъыгъ, ищытхъуи аригъэІуагъ. Унагъо иІ, ыкъуитІу апшъэрэ гъэсэныгъэ аригъэгьотыгь, Мыекъуапэ дэс.

Апхъоу Сулымэти Мыекъуапэ щэпсэу, апшъэрэ экономическэ гъэсэныгъэ иІ, илъэс 30-м къехъугъэу бухгалтер шъхьајэу јоф ешјэ.

Ныр Муссэ ыкъо нахыык эу Адамэ Новочеркасскэ дэт политехническэ институтыр къыухыгъ, мы уахътэм къалэу Ермэлхьаблэ и ДСУ-4-м игенеральнэ директор. «Пшызэ

изаслуженнэ гьогушІ» зыфиІорэ щытхъуцІэр, ащ нэмыкІ къэралыгьо шІухьафтынхэри къылэжьыгъэх. 2014-рэ илъэсым Шъачэ щыкІогъэ Олимпиадэм игъэпсын-зэтегъэпсыхьан июфшіапіэкіэ анахь чанэу хэлэжьагъэмэ ащыщ, къалэу Лабинскэ щэпсэу. ИІоф зэрэригьэкъурэм нэмыкіэу, гупыкі зиіэ кіал, икъуаджэ ренэу ишушіэ Іэпы-Іэгъу фэгъэзагъ.

Ныр Муссэ илъфыгъэхэр тым игъогу рэкlox, шlур ялъагъу. Ежь Муссэ къыгъэшІагъэм ичылэ, къоджэдэсхэр щыгъупшэхэу къыхэкІыгъэп, бэ шІоу афишІагъэр, арышъ, къоджэ тарихъым ар къызэрэхэнагъэм уеджэнджэшырэп. Аужырэ илъэс зытфыхым иунагьокІэ Мыекъуапэ къэкІожьи щыпсэугь илъфыгъищ къегъэтІысэкІыгьэу. Ау ежь ышъхьэкІэ, ыпсэкІэ зыдэщыІагъэр игъашіэ зыщыкіогъэ икъуаджэу Блащэпсын. Тхьамафэ пэпчъ къуаджэм зэ-тю кющтыгьэ, ичылэ игушІуагьуи, игукІаий сыдигъуи ащыгъозагъ, пстэумкІи адэгуащэщтыгь. Къуаджэм Муссэ зэщфэшІ къодыеу кІощтыгъэп, ренэу мурад горэ зыдиІыгъыгъ, икъоджэгъухэм яцыхьэшІэгъуунэшъошІыгъ. Блащэпсынэ зы шІу горэ къыдэтэджагьэмэ, ар Ныр Муссэ къыпкъырыкІыщтыгьэ. «Лыр — лъэпкъ» тижъхэм зэраlуагъэр ащ тефэ шъыпкъ. Сыдрэ Іоф ехьыжьагьи къуаджэмкІэ Муссэ ишІэ хэльыгь, ишІушІэ ыпэ итыгь, акъылкІи, къулайкІи зи къытенэщтыгьэп.

Ныр Муссэ кІочІэ плъыр

лъэш зыпкъырылъыгъэ цІыф. Уехъопсэнэу, узыкІырыплъынэу щытыгъ. 2005-рэ илъэсэу ыныбжь илъэс 70-рэ зыщыхъугъэм адыгэлІ шэнэу, Блащэпсынэрэ Мыекъуапэрэ азыфагу илъ гъогоу игъашІэ зыщыкІуагьэр льэсэу апэрэу зэпичыгъ, изекІуакІэкІэ лІэужхэм щысэ аригъэлъэгъугъ. Лы Іушым ишапхъэ АР-м спортымкІэ и Комитет ынаІэ тыридзагъ, Щытхъу тхылърэ нэпэеплъ шІухьафтынрэ фигьэшъошэгьагь. Ащ фэдэ зекіуакіэр пфэукіочІыныри ліыгьэ ыкіи ціыфыгь.

Ащ къыщыуцугъэп лъэпкъым иціыф гъэшіэгъон, илъэс 71-м итэу ежь-ежьырэу арапыбзэр зэригъашІи, КъурІаныр ыджыгъ ыкІи щэІэфэ мы тхылъ лъапІэм итыр ылэжьыгь. Мафэм 5 нэмаз ышІэу, НэкІмазэр ыІыгьэу, мэщытым кloy, гопэ-псапэр ышІэу къыхьыгъ. Ау дунаим къытехъухьагъэу мылІэжьын щыІэп, имурад инэу иилъэс 80 ехъулІзу хьаджэшІ кІон гухэлъым лъыкІэхьагъэп. Гъэтхапэм и 8-м цІыфышІоу, унэгъо дахэ зиlагъэу, лъытэныгъэ ин зыфашІыштыгьэ цІыф шІагьоу Ныр Муссэ Юсыф ыкъор дунаим ехыжьыгь. 2014-рэ илъэсым лІыр гъэтхапэм и 9-м икъуаджэу Блашэпсынэ ашэжьи, зэрэшІоигъуагъэу щагъэтІылъыжьыгъ. Ныр лъэпкъым, иунагьо имызакъоу, зэрэчылэу, ам стиесхшенк уснойваецев мафэр. Ау Ныр Муссэ игъэшІэ гьогу урыплъэжьымэ, шІур къытещы, ар цІыфхэми ащыгъупшэрэп.

«Ліыр — лъэпкъ» языгъэlyагъэр Муссэ фэд.

КИТАРЫЕ Заурбый. Іофшіэным иветеран, АР-м инахыжъхэм я Совет хэт.

Ныгур — гукіэгъу, ныгур — шіулъэгъу

Уянэ уиІэ зэпытыщт къыпшІошІызэ ущэІэ. Ар уеІэфэкІэ убай. Уишъэфи, уинафи, уигукъауи, уигушІуагъуи зэкІэмэ апэу зыдэбгощырэр ары. Ныр уишъэфэгъу, уиныбджэгъу, уигукІэгъу гъунэнчъ.

Палъэр къэсышъ, Тхьэм ар пехыжьы. Джащыгъум Дунаим идэхагъэ апэрэу зыкъызэблехъу, зэрэщытыгъэм фэмыдэжьэу мэхъу. ЧІэнагьэу пшІыгьэр гум тыркъоу къытенэ, етІанэ гууз-гухэкІыр мэкіэ-макізу Іокіотышъ, егъэшіэрэ шіэжь нэфыр ычіыпіэ къеуцо. Ар кіуасэрэп. Чышъхьашъом утетыфэ ныр пщыгъупшэрэп, уегупшысэ, ежьыр щымы!эжьыми, гурэ псэрэкІэ зыфэогъазэ. Анахь къыппэблэгъэ цІыфыр дунаим зехыжьыкІэ къиныгьом узэредзэми, пытагьэрэ щэlагьэрэ къыпхэзылъхьэрэр а охътэ къинэу чІыпІэ зэжъу уизыдзэрэр ары. Ежь ныр етlани къыпфэгумэкlэу къыуиlорэм фэд: «Сэ сишlуагъэ джы къыокlыжьыщтэп, сисабый тхьамыкІ. Зымыгъэлъэпау, зыІэ къыпфэзыщэищтыр макІэ. Зыфэсакъыжь, ори уилъфыгъэхэр къыпщэгугьых. Ахэм уафэсакьын фае, зыгьэпыт».

ЦІыф пстэуми ны е ты тэхъу. Сабыеу къытфэхъурэр тпсэ фэдгъадэу, тыфэгуІэзэ тэпІу. Пхъур унагъо ехьэшъ, зыхэхьэгьэ ліакъор егьэбагьо, льегьэкІуатэ, ежьыри ны мэхъу. Джарэущтэу ифэбагьэрэ инурэрэ ахэхъыкІыгьэ гьотоу ным гъашым меішалым лізуж зэкІэльыкІохэр, лІакьохэр зэрепхых. Ныр ары гъашІэм икъежьапІэр, Дунай нэфым укъытезыгъахъорэр, шІулъэгъум икупсэр, зыфэбгъэдэн цІыф щымыІэр. Арэу зыхъукіэ, ащ ищэпс кіуачі ары унагьори, Іахьылхэри, цІыф пстэури зэзыщхырэр, гъашІэр зымыгъэкІуасэрэр. Ащ инурэ ренэу къытшъхьащыт ыкІи тыкъеухъумэ.

Мыхэри ных

Сурэтым ишъульэгьорэ бзылъфыгъэхэр зэкІэ ных. Кощхьэблэ ыкІи Курганинскэ (Краснодар край) районхэм ащыщых. Ным и Мафэ тихэгъэгу зэрэщыхагъэунэфыкІырэр ифэшъошэ шъыпкъэу щыт, хэти нахьэу ащ фэдэ гъэшlо мафэ къылэжьыгъ. Аш фэдэ мэфэкlым

хэм, сабыибэ зыщапІурэ унагьохэм, цІыф гъэсагъэхэм афэгъэхьыгъэ зэlукlэгъухэр рагъэкІокІых.

Районитур зэпэблагьэ зышыгьэхэ зэныбджэгъуныгъэм «Река Лаба — река дружбы» фаусыгь. Аужырэ зэlукlэгъур Курганинскэм щызэхащэгъагъ, ныхэм афэгьэхьыгьагь.

Ным узэрэфыщытыр уицІыфыгъэ игъундж

КІэдэкІое Лелэ Абдурахьман ыпхъур къуаджэу Блащэпсынэ щэпсэу, «цІыф гумызагь» зыфаюрэм фэд. Къчиш иІ. къорылъфхэмкІи, ахэм къатекІыжьыгъэ сабыйхэмкІи бай. Унагъоми, нысэхэми, зэунэкъощ хъугъэ ыкъохэми ар шly альэгьор ыкІи агьэльэпІэрэ бзыльфыгьэу дунаим тет. Исабыйхэр итхъагъох, афэгумэкІы, Іэягьэ къафыкъомыкІынэу Тхьэм

мы бзылъфыгъэхэр зэкІэ зэІуагъэкІэгъагъэх.

Культурэм иІофышІэхэу районитІум арысхэм азыфагу бэшІагъэ зэзэгъыныгъэ-зэныбджэгъчныгъэ пытэ зилъыр. Ильэс къэс зэюкіэх, къэгьэльэгьон зэфэшъхьафхэр зэхащэх, заом ыкІи ІофшІэным яветеранхэм, лэжьэкІо пэрытренэу елъэlу.

Ны пстэури ащ фэдэх. Ау ыныбжь илъэс 18 зэрэхъоу дзэ къулыкъум дащыгъэ къодыеу, бэмышІэу къыолъэІуи щэлэмэ стыр зыфэбгъэжъэгъэ, джыри орыкІэ уикІалэ сабый нэмыкІ хэгъэгоу Іэшэ зэпэуцужь къызэрытэджагъэм загъакіокіэ, ныгур кіэшіагьэу, гьэпсэ-

фыгьо имыІзу мафэхэр макІох. Лелэ ыкъоу Махьмудэ Афганистан къулыкъур къыщихьыгъ. Псаоу къызэрэкІожьыгъэм ныгур ыгъэжъужьыгъэу хэтзэ, илъэситlукlэ Бислъани къеджагъэх. Тыркумением ащагъэу зэрытхэгъэ письмэр къызыlокlэм, Лелэ гушІогъагъэ, ау илъэсныкъо нахь темышІагьэу ари Афганистан ращагьэхэм ахэфэгьагь. Ным ильфыгьэ пае ыгу къихьэрэ гумэкІыгъо пстэур къызэрэщымышІырэр гушІогьошху, ау ежьым ыщэчырэр бэдэд. ИкІэлитІуи псаоу къагъэзэжьыгъ, унэгъо дахэхэр ашlагъэх. зэгурыІохэу мэпсэух. Ныр ары джыри чъы абзэу ахэм дзэ къулыкъур зыщахьыгьэ чІыпІэр зыгу къэкІыжьырэр.

Махьмуди Бислъани дзэ къулыкъур щытхъу хэлъэу зэрахьыгьэр къафагьэшъошэгъэ бгъэхалъхьэхэм къаlvатэ. «За боевые заслуги» ыкІи «Воину-интернационалисту от благодарного афганского народа» зыфиlорэ медальхэр тlуми къаратыгъэх. Хьылъэзещэ машинэхэу «Уралхэмрэ» БТР-кІэ, уІэшыгъэ разведчикхэм къагъэгъунэхэзэ, Афганистан советскэ дзэхэм ящыкІэгъэ щэ-гынхэр, гьомылапхъэхэр, щыгьынхэр афэзыщэщтыгьэхэм Махьмудэ ахэтыгь. Бисльан техникэр зыгьэцэк ражьыхэрэм ахэфэгъагъ. Сержантыгъ, етІанэ батальоным икомандирыгь. хэушъхьафыкІыгьэ унашъохэр агъэцакІэщтыгъэх. Пакистан къушъхьэ тІуакІэм зыщызыгъэбылъырэ душманхэр къагъотынхэшъ, агъэкІодынхэр япшъэрылъхэм ащыщыгъ. Танкхэр бэрэ къакъутэщтыгъэх. Ахэр чІыпІэ щынагъохэм къаlуалъэшъухэзэ агъэцэкlэжьхэти, дзэкіоліхэм аратыжыштыгьэх.

Бгъэхалъхьэхэм анэмыкіэу, Бислъани Махьмуди СССР-м и Апшъэрэ командование икъэралыгъо наградэхэр яlэх. Ащ фэдэ кlалэхэр зыпlугьэ Лелэ тыфэгушІо, ежьым фэдэу илъфыгъэхэм тэри тарэгушхо, бэрэ зэдыщы!энхэу тафэлъа!о.

ШЪАУКЪО Аслъангуащ. (Джыри къыкІэлъыкІощт).

НыбжыкІэхэм яныдэльфыбзэ шІу альэгьуным зијахьышју хэзышјыхьэхэрэм ащыщых кІэлэегьаджэхэр. Ахэм кІэлэеджакІохэр зэрэрагьаджэхэрэм дакоу ежьхэми яшэныгъэхэм ахагъэхьо зэпыт, зэнэкьокьу зэфэшьхьафыбэми ахэлажьэх.

ратурэмрэ шІу зэраригьэльэгьущтым, ар нахь куоу зэраригъэшІэщтым Сулиет пылъ. Гъэхышышь мехеіне дехуішелест адыгабзэмкІэ — урыс пшъашъэу Яна Шерегеда, литературэмкіэ — корейцэ кlалэу Сергей Ким, урыс пшъашъэу Дарья Сундуковар, нэмыкІхэри. КІэлэеджакІоу ащ ригъэджагъэхэр Краснодар, Мыекъуапэ, Ростов-на-

Иныдэльфыбзэ егъэлъапіэ, исэнэхьат рэгушхо

2007-рэ илъэсым къышегъэжьагьэу республикэ зэнэкъокъоу «Ныдэлъфыбзэм икІэлэегъадж» зыфиюорэм тектоныгъэр къыщыдэзыхырэр Урысые зэнэкъокъум хэлажьэ. Мы илъэсым анахь дэгьоу алъытагьэр Хьатх Сулиет. Ар Тэхъутэмыкъое районымкІэ гурыт еджапІэу N 25-м адыгабзэмрэ адыгэ литературэмрэкІэ икІэлэегьадж, гьэсэныгьэмкІэ Урысые Федерацием и офыш 19 гъэшIуагъ.

Сулиет ныдэлъфыбзэм фэгъэхьыгъэ зэнэкъокъухэм ренэу ахэлажьэ, текІоныгъэ къызэрэдихырэри апэрэп. ГущыІэм пае, республикэ зэнэкъокъоу «Адыгабзэмрэ адыгэ литературэмрэкІэ зикабинет нахь дэгьоу зэтегьэпсыхьагьэр» зыфи-Іорэм 2007-рэ илъэсым хэлэжьэгъагъ. Икабинет дахэу зэ-Іыхыгъ, лъэпкъым ищыІэкІэпсэукіи, ишэн-гъэпсыкіи, ихэбзэ пытэхэри ащ иолъагъох. Нарт Саусырыкъо машІор къызэрихьырэр дэпкъышхом зэрэтефэу

рэ урыс культурэмрэ зэпхыныгъэу яІэхэр яурокхэм къащагъэнэфэщт.

ИжъыкІэ къыщегъэжьагъэу зыцІэ дахэкІэ Іугьэхэм адыгэхэр ащыщых, — къеlуатэ Сулиет. — Зэо-бэнэ мыухыжьхэми, тхьамык агьохэми ар къапхырыкІыгъ, ау ыбзэрэ ихабзэрэ ыгъэкІодыгъэхэп. Зыбзи, зилъэпкъи кlодыжьыпагъэхэм ялъытыгъэмэ, ари зы насыпыгъ. Арэу щытми, лъэпкъэу укъэнэнэу уфаемэ, убзэ уфэсакъын, къэуухъумэн, удэлэжьэн фае. АІоба ціыфыр иныдэлъфыбзэ зэрэфыщытыр ихэгьэгу фишІэдыфо шапхъэу. Ащ Іофыр тетмэ, ныдэлъфыбзэм икъэухъумэн къэралыгъо мэхьанэ иləy къекІы, къэралыгьо Іоф мэхъу, ащ тэ теджэнджэшырэп. Ар зы лъэныкъу. ЯтІонэрэмкІэ, нымрэ

ИжъыкІэ кънщегъэжьагъэу зыцІэ дахэкІэ Іугьэхэм адыгэхэр ащыщых. Зэо-бэнэ мыухыжьхэми, тхьамык агьохэми ар къапхырык ыгь, ау ыбзэрэ ихабзэрэ ыгъэк одыгъэхэп.

нэфы, гушхоныгъэ къырелъхьэ. Илъэпкъ зэхашІэ, ыгурэ ыпсэрэ иІофшІэн зэрэхэлъым жюрим уасэ фишІыгь, пэрытныгьэ къыдихыгъ.

Игъэхъагъэхэм ахахъозэ илъэсхэр къызэкІэлъэкІох. Шэ-

тешіыхьагь, классыр ащ къегъэ- тымрэ сабыим адыгабзэкіэ дэмыгущыІэхэмэ, ар Іуамылъхьэмэ, ыпэкІэ къин алъэгъущт. Сабый ІыгъыпІэм адыгабзэр щызэхамыхымэ, унэм щишІэгъэ тІэкІури щыгъупшэжьыщт, еджапІэм ар зыщыпимыдзэжьыкІэ, зэкІэри хьаулые хъущт. Арышъ,

кІогъу мазэм Урысые зэнэкъокъоу Москва щыІэщтым ар хэлэжьэщт. Ныдэлъфыбзэр языгъэшІэрэ кІэлэегъаджэхэм ащ зыщаушэтыщт. ЯІэпэІэсэныгъэ, яІофшіакіэ къагъэлъэгъощт, ныдэлъфыбзэмрэ урысыбзэмрэ, лъэпкъ культурэмунагьори, кІэлэцІыкІу ІыгьыпІэри, гурыт еджапІэри зэгъусэхэу мыщ Іоф дашІэн фае. Сабыим иныдэльфыбзэ шІу егьэльэгьугьэнымкІэ, ащ рылэжьэшъоу гъэпсыгъэнымкІэ кІэлэегъаджэм елъытыгъэр бэ.

Сулиет кІэлэегъэджэ сэнэ-

хьатыр ыгукІэ къыпэблагьэу къыхихыгъ. Гурыт еджапІэр къызеухым, Адыгэ къэралыгъо институтым филологиемкІэ ифакультет иадыгэ отделение чІэхьагь, 1978-рэ илъэсым ар къыухыгъ.

— Шэныгьэ зэбгьэгьотыныр дэгъу, ау ар кІэлэеджакІохэм алъыбгъэ!эсыжьын умылъэк!ымэ, узэджагъэри, зэбгъэшІагъэри хьаулый, — elo тигущыlэгъу. — Ар къызгурыІуагъэу ІофшІэныр зезгъэжьагъэм къыщегъэжьагьэу кіэлэеджакіохэм нахь ашІогъэшІэгъон лъэныкъохэм сынаІэ атесыдзагь, екІолІэкІэ, шІыкІэ-амалхэм салъыхъузэ Іофым сыхэгьозагь. Апэрэ мафэм къыщегъэжьагъэу лъэпкъ зэфэшъхьафхэр зыщеджэрэ еджапІэм сыщылэжьэнэу хъугъэ. «Адыгабзэр нэмык лъэпкъхэм ябгъэшІэн плъэкІыщтэп, адыгэ кІэлэцІыкІухэми зэгъэшІэгъуае къащэхъу» зэраlорэр тэрэзэп. Урокыр ашІогьэшІэгьон зыхъукІэ, жьы къамыщэу ахэр къыодэlух. Av ар гъэшІэгъонэу пшІыным пае бэмэ уяджэн, зыбгъэхьазырын фае. Предметыр шІу ябгъэлъэгъуным пае урокым Іоф дэпшІэн фае, бэ епхьылІэнэу щытыр. АщкІэ непэ яшІуагъэ къысэкІы шІыкІэ-гъэпсыкІэхэу дгъэфедэхэрэм. НыбжьыкІэхэм агу зэрэрихьыщтым, зэрашІогъэшІэгьоныщтым тетэу урокхэр зэхэсэщэх.

Сулиет къызэриІуагъэмкІэ, адыгабзэм, литературэм яегьэджэнкіэ анахь Іэпыіэгьушіоу ащ къыфэхъурэр адыгабзэм икабинет щызэгьэуІугьэ материалхэр арых. Аш чІэлъ видео-, аудиофильмэхэр, нарт эпосым фэгъэхьыгъэ материал зэфэшъхьафыбэр, тест юфшіэнхэр, ижъырэ адыгэ іэмэпсымэхэм кабинетыр къагъэбаи, къагъэкІэракІэ.

— Піуныть э-ть эсэныть эу кіэелжакІохэм яптыштымкІэ vooкыр лъызыгъэкІуатэу хъурэр внекласснэ ІофшІэнхэр ары, еІо Сулиет. — Конференциехэр, литературнэ-музыкальнэ пчыхьэзэхахьэхэр, Адыгэ РестхакІохэм яюбилейхэм афэгъэхьыгъэ пчыхьэзэхахьэхэр зэхэтэщэх. Хабзэ зэрэтфэхъугьэу, Дону адэт апшъэрэ еджэпІэ зэфэшъхьафхэм ащеджэх, Іэнатіэхэр зиіэхэри ачіэсых, якіэлэегъаджэ ащымыгъупшэу бэрэ Іофшіапіэми, унэми къыфакіохэу къыхэкІы, ахэм ягъэхъагъэхэм бзылъфыгъэр арэгушхо.

Сабыим иныдэльфыбзэ шІу егъэлъэгъугъэнымк іэ, ащ рылэжьэшьоу гъэпсыгъэнымкІэ кІэлэегъаджэм ельытыгьэр бэ.

ильэс къэс тиеджапІэ адыгабзэм и Мазэ игъэкІотыгъэу щызэхэтэщэ. Лъэпкъ зэфэшъхьафэу тиеджапіэ чіэсхэр фэчэфхэу, гухахъо хагъуатэу мэфэкlым хэлажьэх. Анахь агу рихьырэмэ ащыщ «Шъукъеблагъ тихьакІэщ!» зыфиюрэ юфтхьабзэр.

ЗэрэкІэлэегъэджэ пэрытым имызакьоу, илъэс щэкlым ехъоу еджапІэм адыгабзэмрэ литературэмрэкІэ иметодобъединение ипащэу Сулиет Іоф ешІэ. ЗэкІэ адыгабзэмкІэ методикэм ылъэныкъокІэ еджапІэм щызэрахьэрэмэ язэфэхьысыжь гупч ады-

Мыщ фэдэ пчыхьэзэхахьэхэр нахьыбэрэмкІэ адыгэ джэгукІэ тэухыжьых. ХэзгъэунэфыкІы сшІоигьор сыд фэдэрэ внекласснэ ІофшІэн зэхэсщагьэми, сщымыгъупшэу сынаІэ зытетыр зэкъошныгъэр зэрэдгьэпытэщтыр, лъэпкъ зэфэшъхьафхэм ахэлъ шэн шlагьохэм кlэлэеджакlохэм анаІэ зэрэтырядгьэдзэщтыр ары. Пшъэрылъхэу зыфэзгъэуцужьхэрэр: лъэпкъ зэфэшъхьафхэм якультурэхэм ащызгъэгъозэнхэр, лъэпкъ хабзэхэр зэрэзэтекІхэрэр, ахэм мэхьэнэ лъапсэу яІэхэр язгъэшІэнхэр, зэгурыІоныгъэр, зэкъошныгъэр агъэлъапіэ-

габзэм икабинет. Хьатх Сулиет шапсыгъэ къуаджэу Пэнэхэс щыщ, Нэпсэу Айтэч иунагьо къихъухьагь. Янэ-ятэхэм ядунай ахъожьыгъэу щытми, ахэр зы мафи щыгъупшэхэу къыхэкІырэп. ЩэІэфэхэкІэ ялъфыгъэхэм цІыфыгъэ, шъыпкъэныгьэ, гьэсэныгьэ яІэным фэбэнагъэх. ИлъэситІукІэ узэкІэІэбэжьмэ, ишъхьэгъусэ идунай ыхъожьыгь. Ахэм кіэлитіу зэдапіугь, непэ щыіэныгьэм чіыпіэ гъэнэфагъэ пстэуми щагъотыгъ: Саидэ Кубанскэ къэралыгьо университетым филологиемкІэ ифакультет къыухыгъ, ІэкІыб къэралыгъубзэмкІэ студентхэр регъаджэх. Мурат Кубанскэ социальнэ-экономическэ институтым июридическэ факультет къыухыгъ, къалэу Ангарскэ къулыкъур щехьы. Хьатх Сулиет иныдэлъфыбзэ ыгъэлъапІэу, исэнэхьат рыгушхоу мэпсэу. Ащ фэдэу адыгабзэм фэлэжьэхэрэ цІыфхэр нахьыбэу тиІэхэмэ, тыдэрэ чІыпІи адыгаб-

зэр щыжъынчын ылъэкІыщт. ПІАТІЫКЪО Анет.

ШІэныгъэ зэбгъэгъотыныр дэгъу, ау ар кІэлэеджакІохэм альыбгьэІэсыжын умыльэкІымэ, узэджагьэри, зэбгьэш агьэри хьаулый.

публикэм и Мафэ, адыгэ тхыбзэм фэгьэхьыгьэ Мазэр, шъыгьо-шІэжь мафэм епхыгьэ Іофтхьабзэхэр, адыгэ усакІохэм, хэу щытынхэр ары.

Лъэпкъ зэфэшъхьафхэм къахэкІыгьэ ныбжьыкІэхэу ригьаджэхэрэм адыгабзэмрэ лите-

Адыгэ Республикэм иминистрэхэм я Кабинет иунашъу

Адыгэ Республикэм иминистрэхэм я Кабинет 2008-рэ илъэсым тыгъэгъазэм и 22-м ышІыгъэ унашъоу N 202-р зытетэу «Адыгэ Республикэм икъэралыгъо учреждениехэм яІофышІэхэм лэжьапкІэ зэраратыщт шэпхъакІэхэм атехьэгъэным ехьылІагъ» зыфиІорэм зэхъокІыныгъэхэр фэшІыгъэнхэм фэгъэхьыгъ

Адыгэ Республикэм икъэралыгъо учреждениехэм яlофышlэхэм лэжьапкlэ зэраратырэ шlыкlэм хэбзэ икъу хэлъхьэгъэным тегъэпсыхьагъэу Адыгэ Республикэм иминистрэхэм я Кабинет унашъо ешlы:

- 1. Адыгэ Республикэм иминистрэхэм я Кабинет 2008-рэ илъэсым тыгъэгъазэм и 22-м ышІыгъэ унашъоу N 202-р зытетэу «Адыгэ Республикэм икъэралыгъо учреждениехэм яІофышІэхэм лэжьапкІз зэраратыщт шэпхъакІэхэм атехьэгъэным ехьылІагъ» зыфиІорэм (Адыгэ Республикэм ихэбзэгъэуцугъэ зэхэугъоягъэхэр, 2008, N 12; 2009, N 6; 2012, N 12) мыщ фэдэ зэхъокІыныгъэхэр фэшІыгъэнхэу:
- 1) унашъом ышъхьэрэ ия 2-рэ пунктрэ ахэт гущы вхэу «Адыгэ Республикэм икъэралыгъо учреждениехэр» зыфиюхэрэр гущы вхэу «Адыгэ Республикэм икъэралыгъо бюджет, автоном, казеннэ учреждениехэр» зыфиюхэрэмк зэблэхъугъэнхэу;
 - гуадзэм:
- а) ышъхьэ хэт гущыІэхэу «Адыгэ Республикэм икъэралыгъо учреждениехэр» зыфиІохэрэр гущыІэхэу «Адыгэ Республикэм икъэралыгъо бюджет, автоном, казеннэ учреждениехэр» зыфиІохэрэмкІэ зэблэхъугъэнхэу;
 - б) а 1-рэ пунктыр мыщ тетэу къэтыгъэнэу:
- «1. Мы Положением къегъэнафэ Адыгэ Республикэм икъэралыгъо бюджет, автоном, казеннэ учреждениехэм яlофышlэхэм лэжьапкlэ зэраратыщт шlыкlэр, мы учреждениехэм нэшэнэ гъэнэфагъэу яlэхэр экономикэ loфшlэн лъэпкъхэмкlэ Адыгэ Республикэм икъэралыгъо учреждениехэм яlофышlэхэм лэжьапкlэ ятыгъэным ехьылlэгъэ положениехэр къыхахыхэ зыхъукlэ къыдалъытэнхэ фае.»;
 - в) я 4-рэ пунктым:
- иа 1-рэ подпункт гущы зээх «Пэщэ, специалист ык и къулыкъуш з зынат зэмк зык квалификационнэ справочник зык ыр е профессиональнэ шапхъэхэр» зыфиюхэрэр хэгъэхъогъэнхэу;
- ия 2-рэ подпункт кlyaчlэ имыlэжьэу лъытэгъэнэу;
- ия 4-рэ подпункт гущыlэхэу «(ыужкlэ положениехэр тlозэ дгъэкlощт)» зыфиlохэрэр хэгъэхъогъэнхэу:
- ия 5 6-рэ подпунктхэр мыщ тетэу къэтыгъэнэу:
- «5) федеральнэ бюджет, автоном, казеннэ учреждениехэм къащаратырэ компенсациехэу Урысые Федерацием Іофшіэнымкіэ ыкіи ціыфхэр социальнэу ухъумэгъэнхэмкіэ и Министерствэ ыухэсыхэрэр;
- «6) яІофшіэн зэрэкіагьэгушіухэрэ ахъщэу федеральнэ бюджет, автоном, казеннэ учреждениехэм къащаратынэу Урысые Федерацием Іофшіэнымкіэ ыкіи ціыфхэр социальнэу ухъумэгьэнхэмкіэ и Министерствэ ыухэсыхэрэр;
 - г) я 5-рэ пунктым хэт гущыlэхэу «учреждением

хэр къыдалъытэхэзэ» зыфиюхэрэр хэгъэхъогъэнхэр къыдалъытэхэзэ» зыфиюхэрэр хэгъэхъогъэн-

- д) я 8-рэ пунктыр мыщ тетэу къэтыгъэнэу:
- «8. Учреждением иІофышІэхэм ахэхьэх:
- 1) учреждением июфышы шъхьаюхэр учреждением июфышыхэу фэю-фашыхэр (юфшынхэр) зыгъэцакюхэрэр ыки учреждением иустав щыгъэнэфагъэхэр зэшюзыхыхэрэр, ахэм япащэхэр;
- 2) учреждением июфышіэ игуадзэхэр учреждениехэм яюфышіэхэу фэюфашіэхэм (юфшіэнхэм) ягъэцэкіэнкіэ іэпыіэгъу афэхъухэрэр ыкіи учреждением иустав щыгъэнэфагъэхэр зэшіохыгъэнхэм фэюрышіэхэрэр, мыщ къыхеубытэх унэхэмрэ оборудованиемрэ япхыгъэ фэюфашіэхэр зыгъэцакіэхэрэри:
- 3) учреждением иlофышlэхэу административнэгъэlорышlэн lофым фэгъэзагъэхэр учреждением иlофышlэхэу фэlо-фашlэхэм (loфшlэнхэм) ягъэцэкlэнкlэ пэшэныгъэ зезыхьэхэрэр, джащ фэдэу учреждением иlофышlэхэу административнэ пшъэрылъхэр зыгъэцакlэхэрэр.»;
 - е) я 10-рэ пунктыр мыщ тетэу къэтыгъэнэу:
- «10. Учреждением ипащэ иоклад ІофшІэн зэзэгъыныгъэмкІэ агъэнафэ, ІофшІэнэу ыгъэцакІэрэм икъиныгъэ ар елъытыгъ.»;
- ж) я 14-рэ пунктым кlyaчlэ имыlэжьэу лъы-тэгъэнэу;
- 3) я 15.1-рэ пунктыр хэгъэхъогъэнэу ыкІи ар мыщ тетэу къэтыгъэнэу:
- «15.1. Адыгэ Республикэм икъэралыгъо бюджет, казеннэ учреждениехэм яlофышlэхэмрэ япащэхэмрэ гурытымкlэ ялэжьапкlэ зэрэзэтекlырэр илъэсым телъытагъэу къырадзэ. Статистикэ ушэтынхэм апае гъэцэкlэкlo хабзэм ифедеральнэ къулыкъоу официальнэ статистикэ учетымкlэ къэралыгъо политикэм икъыхэхын ыкlи шэпхъэ правовой актхэм ягъэзекloн атегъэпсыхьэгъэ пшъэрылъхэр зыгъэцакlэрэм зэриухэсыгъэм, loфышlэхэм гурытымкlэ ялэжьапкlэ къалъытэ зыхъукlэ агъэфедэрэ шапхъэхэм адиштэу гурыт лэжьапкlэр агъэнафэ.»;
- и) я 16-рэ пунктым хэт гущыlэу «учреждениехэр» зыфиlорэр гущыlэхэу «Адыгэ Республикэм икъэралыгъо бюджет, казеннэ учреждениехэр» зыфиlохэрэмкlэ зэблэхъугъэнхэу;
- к) я 16.1-рэ пунктыр хэгъэхъогъэнэу ыкІи ар мыщ тетэу къэтыгъэнэу:
- «16.1. Адыгэ Республикэм икъэралыгъо хабзэ игъэцэкlэкlо органэу Адыгэ Республикэм иреспубликэ бюджет имылъку зыгъэзекlорэм иунашъокlэ кlэгъэгушlу мэхьанэ зиlэ ахъщэр учреждением ипащэ раты, къэралыгъо фэlо-фашlэхэм (lофшlэнхэм) язэшlохынкlэ къэралыгъо пшъэрылъыр зэрагъэцэкlагъэр ыкlи (e) учреждениемрэ ащ ипащэрэ яlофшlэн шlуагъэу къытыгъэр къыдалъытэзэ. Учреждением ипащэ лэ-

жьапкіэ зэрэратырэ шіыкіэр Іофшіэнымкіэ зэзэгъыныгъэм щагъэнафэ. Урысые Федерацием и Правительствэ 2013-рэ илъэсым мэлылъфэгъум и 12-м ышіыгъэ унашъоу N 329-р зытетэу «Къэралыгъо (муниципальнэ) учреждением ипащэ Іофшіэн зэзгъыныгъэ зэрэдашіырэм ехьыліагъ» зыфиіорэмкіэ аухэсыгъэ Іофшіэн зэзэгъыныгъэр ащкіэ Ізубытыпіэ

- л) я 18-рэ пунктыр мыщ тетэу къэтыгъэнэу:
- «18. Адыгэ Республикэм икъэралыгъо хабзэ игъэцэкlэкlо органхэу Адыгэ Республикэм иреспубликэ бюджет имылъку зыгъэзекlохэрэм къафэlорышlэрэ учреждениехэм лэжьапкlэмкlэ яфонд щыщэу административнэ lофышlэхэм, пэщэныгъэ зезыхъэхэрэм, lэпыlэгъу къафэхъурэ lофышlэхэм лэжьапкlэу къатефэрэр (процент 40-м емыхъоу), джащ фэдэу административнэ-гъэlорышlэн lофым фэгъэзэгъэ lофышlэхэм, мы учреждениехэм яlофышlэ гуадзэхэм яlэнатlэхэр агъэнэфэнхэ алъэкlыщт.»;
- м) я 19-рэ пунктым хэт гущыlэхэу «мылъкур зэрэхъурэр» зыфиlохэрэр гущыlэхэу «субсидиехэр зыфэдизыр» зыфиlохэрэмкlэ зэблэхъугъэнхэу;
 - н) я 20-рэ пунктым кlyaчlэ имыlэжьэу лъытэгъэнэу; о) я 21-рэ пунктыр мыщ тетэу къэтыгъэнэу:
- «21. Адыгэ Республикэм икъэралыгъо казеннэ учреждениехэм яlофышlэхэм лэжьапкlэмкlэ яфонд къагъэпсы Адыгэ Республикэм икъэралыгъо казеннэ учреждение ипшъэрылъхэр гъэцэкlэгъэнхэмкlэ бюджет мылъкумрэ зигугъу къэтшlыгъэ учреждением иlофышlэхэм лэжьапкlэ ятыгъэнымкlэ бюджет пшъэрылъхэм ялимит гъэнэфагъэхэмрэ.»;
 - п) я 22-рэ пунктым кіуачіэ имыіэжьэу лъытэгьэнэу.
- 2. Адыгэ Республикэм икъэралыгъо учреждениехэу Адыгэ Республикэм икъэралыгъо хабзэ игъэцэкlэкlо органхэм къафэlорышlэхэрэм яlофышlэхэм лэжьапкlэ зэраратырэм ехьылlэгъэ положениехэр мы унашъом иположениехэм адиштэу агъэфедэнхэу гъэнэфэгъэнэу.
- 3. Адыгэ Республикэм икъэралыгъо хабзэ игъэцэкlэкlо органхэм мы унашъор заштэрэ нэуж мазэм къыкlоц! Адыгэ Республикэм икъэралыгъо учреждениехэу Адыгэ Республикэм икъэралыгъо хабзэ игъэцэкlэкlо органхэм къафэlорышlэхэрэм яlофышlэхэм лэжьапкlэ зэраратырэм ехьылlэгъэ положениехэм зэхъокlыныгъэхэр афэшlыгъэнхэр къыдэзылъытэрэ унашъохэм япроектхэр къагъэхьазырынэу ыкlи ахэплъэнхэм пае Адыгэ Республикэм иминистрэхэм я Кабинет къахалъхьанэу.
- 4. Официальнэу къызыхаутырэ нэуж мэфи 10 зытешіэкіэ мы унашъом кіуачіэ иіэ мэхъу.

Адыгэ Республикэм и Премьер-министрэу КЪУМПІЫЛ Мурат

къ. Мыекъуапэ, жъоныгъуакІэм и 20, 2014-рэ илъэс N 120

Адыгэ Республикэм иминистрэхэм я Кабинет иунашъу

Фэтэрыбэу зэхэт унэхэм ячіыпіэхэу зэдагъэфедэхэрэм гъэцэкіэжьынышхохэр язышіыліэрэ мыкоммерческэ организацием исчетхэр къызэіухыгъэнхэмкіэ урысые чіыфэт организациехэм якъыхэхын фэгъэхьыгъэ зэнэкъокъур зэрэзэхащэрэ Шіыкіэм ехьыліагъ

Урысые Федерацием псэупІэхэмкІэ и Кодекс ия 180-рэ статья ия 3-рэ Іахь диштэу Адыгэ Республикэм иминистрэхэм я Кабинет **унашъо ешІы:**

- 1. Фэтэрыбэу зэхэт унэхэм ячІыпІэхэу зэдагъэфедэхэрэм гъэцэкІэжьынышхохэр язышІыпІэрэ мыкоммерческэ организацием исчетхэр къызэІухыгъэнхэмкІэ урысые чІыфэт организациехэм якъыхэхын фэгъэхьыгъэ зэнэкъокъур зэрэзэхащэщт ШІыкІэр гуадзэм диштэу ухэсыгъэнэу.
- 2. Официальнэу къызыхаутырэ нэуж мэфи 10 зытешіэкіэ мы унашьом кіуачіэ иіэ мэхъу.

Адыгэ Республикэм и Премьер-министрэу КЪУМПЫЛ Мурат

къ. Мыекъуапэ, мэкъуогъум и 9, 2014-рэ илъэс N 136

Адыгэ Республикэм Іофшіэнымрэ социальнэ хэхъоныгъэмрэкіэ и Министерствэ иунашъу

Къэралыгъо фэlo-фашlэу «Транспортыр зыгъэlорышlэхэрэр шlокl зимыlэ страхованием къыхегъэубытэгъэнхэмкlэ страховой ахъщэу атыгъэм къафягъэгъэзэжьыгъэныр» зыфиlорэр гъэцэкlэгъэным пае Адыгэ Республикэм loфшlэнымрэ социальнэ хэхъоныгъэмрэкlэ и Министерствэ и Административнэ регламент зэхъокlыныгъэхэр фэшlыгъэнхэм фэгъэхьыгъ

Адыгэ Республикэм ихэбзэгъэуцугъэ диштэным фэшl **унашъо сэшlы:**

- 1. Къэралыгъо фэlo-фашləу «Транспортыр зыгъэlорышlэхэрэр шlокl зимыlэ страхованием къыхегъэубытэгъэнхэмкlэ страховой ахъщэу атыгъэм къафягъэгъэзэжьыгъэныр» зыфиlорэр гъэцэкlэгъэным пае Адыгэ Республикэм lофшlэнымрэ социальнэ хэхъоныгъэмрэкlэ и Министерствэ и Административнэ регламентэу Адыгэ Республикэм lофшlэнымрэ социальнэ хэхъоныгъэмрэкlэ и Министерствэ 2012-рэ илъэсым бэдзэогъум и 10-м ышlыгъэ унашъоу N 157-р зытетымкlэ аухэсыгъэм мы унашъом игуадзэ диштэу зэхъокlыныгъэхэр фэшlыгъэнхэу.
- 2. Къэбар-правовой отделым ипащэу О.В. Долголенкэм:
- мы унашъор Адыгэ Республикэм ІофшІэнымрэ социальнэ хэхьоныгъэмрэкІэ и Министерствэ исайтрэ Адыгэ Республикэм икъэралыгъо хабзэ игъэцэкІэкІо

- органхэм яофициальнэ Интернет-сайтрэ аригъэхьанэу:
- къыхаутыным пае мы унашъор гъэзетхэу «Советскэ Адыгеимрэ» «Адыгэ макъэмрэ» яредакцие, мазэ къэс къыдэкlырэ официальнэ тедзэгъоу «Адыгэ Республикэм ихэбзэгъэуцугъэ зэхэугъоягъэхэр» зыфиlорэм аlэкlигъэхьанэу;
- Урысые Федерацием ишъолъырхэм яшэпхъэ правовой актхэм яфедеральнэ регистрэ хагъэхьаным пае Урысые Федерацием юстициемкіэ и Министерствэ Адыгэ Республикэмкіэ и Гъэіорышіапіэ мы унашъор Іэкіигъэхьанэу.
- 3. Официальнэу къызыхаутырэ нэуж мэфи 10 зытешіэкіэ мы унашъом кіуачіэ иіэ мэхъу.

Министрэу ОСМЭН Альберт

къ. Мыекъуапэ, мэкъуогъум и 5, 2014-рэ илъэс N 172

ر اسعت Зэхэзыщагъэр

ыкІи къыдэзыгъэкІырэр:

Алыгэ Республикэм лъэпкъ ІофхэмкІэ, ІэкІыб къэралхэм ащыпсэурэ тилъэпкъэгъухэм адыряІэ зэпхыныгъэхэмкІэ ыкІи къэбар жъугъэм иамалхэмкІэ и Комитет Адресыр: ур. Крестьянскэр, 236

Редакциер зыдэщыІэр: 385000, къ. Мыекъуапэ,

ур. Первомайскэр, 197. Телефонхэр: приемнэр:

52-16-79, редактор шъхьаІэм иапэрэ

> гуадзэр: 52-49-44,

редактор гуадзэр-

пшъэдэкІыжь зы-

хьырэ секретарыр:

52-16-77.

E-mail:

adygvoice@mail.ru

КУЛЬТУРЭМ И ИЛЪЭС МАКІО

иджэныкъо машіо кІосэщтэп КъумпІыл Мурат,

Льэпкь искусствэм куп хэхыгьэу кьыхэуцогьэ творческэ объединениеу «Ошьадэр» Мыекьуапэ иадминистрацие культурэмкіэ игьэюрышапіэ зэхищагь. Ильэсым къыкоц Іофшагьэу яІэр зыщызэфахьысыжьыгьэ пчыхьэзэхахьэу къалэм культурэмкІэ и Унэ щыкІуагьэм тигьэгушІуагь. Льэпкь шІульэгьум инэпкь зыгьэпытэрэ Іофтхьабзэм тигъэшІыгъэ мурадыр илъэс чыжьэхэм ательытагь.

«Ошъадэр» зэхахьэм къыщылъэгъуагъ. Творческэ купэу «Ошъадэм» хэхьагьэхэр зэфэшъхьафых. Зэрэзэфэмыдэхэм ишІуагъэкІэ лъэпкъ искусствэр нахь куоу къагъэлъэгъон алъэкІыгъ, фольклор-этнографие купэу «Ащэмэзым» Бастэ Асыет ипащ. Кавказ къашъохэр къэзышІырэ «Синдикэр» Едыдж Викторие егъасэ. КІэлэцІыкІу театральнэ купэу «Щыгъыжъыем» пэщэныгъэ дызезыхьэрэр культурэм щызэлъашІэу, Адыгеим инароднэ артисткэу, тиреспубликэ итын анахь лъапІэу медалэу «Адыгеим и Щытхъузехьэр» къызыфагъэшъошагъэу Уджыхъу Марыет.

Адыгеим инароднэ артисткэу Кушъэкъо Симэ Урысыем, ІэкІыб хэгьэгухэм ащыкІогьэ дунэе фестивальхэм ахэлэжьагъ. Адыгэ лъэпкъ музыкальнэ Іэмэ-псымэхэмкІэ оркестрэм ипащэр пщынаоу, орэдыlоу, орэдусэу Барцо Руслъан. Ижъырэ орэдхэр къэзыІорэ Нэгьой Заур къамылапщ, адыгэ музыкальнэ Іэмэ-

Гъэтхэ къэгъэгъэ Іэрамэу псымэхэм афэщагъ. Макъэр дахэу ыгъэlорышlэзэ, лъэпкъ гупшысэр зэхахьэм щыпхырызыщырэ Беданэкъо Замирэ концертыр зэрищагъ. ИсэнэхьаткІэ ар журналист. Аужырэ илъэсхэм адыгэ орэдхэр къыlохэу зэриублагъэм итворчествэ къыгъэбаигъ.

«Ошъадэм» инеущрэ мафэ зэлъытыгьэхэм япчыхьэзэхахьэ нэбгырабэ еплъыгъ. Залым тІысыпІэ нэкІ щыбгьотыныр къиныгь. Адыгэ Республикэм и Премьер-министрэу

культурэмкІэ мини-

стрэу Къулэ Мыхьамэт, ащ игуадзэу ШъэуапцІэкъо Аминэт, лъэпкъ искусствэм пыщагъэхэу Шъхьаплъэкьо Гъучіыпс, Мэщфэшіу Нэдждэт, ЕмтІылъ Юсыф, Едыдж Мэмэт, Бажь Кая, нэмыкІхэм пчыхьэзэхахьэм халъэгъуагъэр зэрагъапшэзэ, лъэпкъ искусствэм ибаиныгъэхэм къараlуалІэ ашloигъуагъэр мэкІагъэп. СССР-м изаслуженнэ тренерэу Хьэпэе Арамбый иунагьо игъусэу пчыхьэзэхахьэм еплъызэ, ынаІэ зытыридзагъэм тебгъукІо хъущтэп. Ащ дэгъоу ешІэ гу зышІи ащ фэдэ творческэ купхэм ахэхьагъэхэм ІэпыІэгъу зэрящыкІагъэр. Ны-тыхэр зэхэщакІохэм зэраготхэм имэхьани хегъэунэфыкІы.

Купэу «Ащэмэзым» ижъырэ адыгэ орэдхэр кІыригъэщыгъэх. Кушъэкъо Симэ тилъэпкъ икомпозиторхэм яорэдхэр къыІуагьэх. МэшІо тэпым хэтхэм фэдэу «Синдикэм» икъэшъуакlохэм псынкlэу

загъазэщтыгъ. ЛъапэкІэ уцухэзэ къашъоу къашІыхэрэр джырэ уахътэм дештэх.

«Ошъадэм» ихудожественнэ пащэу, Адыгэ Республикэм изаслуженнэ артисткэу Едыдж Викторие къызэрэтиІуагьэу, лъэпкъ шэн-хабзэхэр къэухъумэгьэнхэм, сэнаущыгьэ зыхэль кІэлэцІыкІухэмрэ ныбжык Іэхэмрэ культурэм хэщэгъэнхэм афэшІ творческэ объединениер зэхащагъ.

Уджыхъу Марыет зипэщэ «Шыгъыжъыем» хэт кlэлэцlыкlухэм адыгабзэкІэ театрализованнэ къэшІынхэу къагъэлъэгъуагъэхэм уагъэгушю къодыерэп. Тиадыгабзэ зэрэбаим, тикІэлэцІыкІухэмрэ ныбжык Іэхэмрэ сэнаущыгъэу ахэлъыр шэпхъэ лъагэмэ адиштэу пчэгум къыщагъэлъэгъон зэралъэкІырэм осэ ин етэты.

Беданэкъо Замирэ а пчыхьэм орэд къымыlуагъэми, «Ошъадэр» къыгъэдэхагъ. Куп пэпчъ, артистхэм пэублэ гущыlэу къафишlырэм уигьэгьуазэщтыгь. Къашъохэу «Ислъамыем», «ЗэфакІом», нэмыкІхэм гупшысэу ахэлъыр ІупкІэу, зэхэугуфыкІыгъэу къыІотагъэх.

Ащ фэдэ ныбжьыкІэхэр, артист ІэпэІасэхэр тиІэхэу адыгэ лъэпкъым ыбзи, ишэн-хабзи кloдыщтхэп, иджэныкъо машІуи кІосэщтэп.

Сурэтхэр концертым къыщытырахыгъэх.

Зыщаушыхьатыгъэр: Урысые Федерацием хэутын ІофхэмкІэ, телерадиокъэтынхэмкІэ ыкІи зэльы-ІэсыкІэ амалхэмкІэ и Министерствэ и Темыр-Кавказ чІыпІэ гъэІоры-

шІапІ, зэраушыхьатыгъэ номерыр ПИ №ТУ23-00916

Зыщыхаутырэр

OAO-y «Полиграф-ЮГ», 385000, къ. Мыекъуапэ, ур. Пионерскэр, 268

> ЗэкІэмкІи пчъагъэр 4046 Индексхэр 52161 52162 Зак. 2401

Хэутыным узщыкІэтхэнэу щыт уахътэр Сыхьатыр 18.00 ЗыщыкІэтхэгъэхэ уахътэр Сыхьатыр 18.00

> Редактор шъхьаІэр

Дэрбэ Тимур

Редактор шъхьаІэм иапэрэ гуадзэр

МэщлІэкъо Саид

шъхьаІэм игуадзэр пшъэдэкІыжь зыхьырэ секретарыр Хъурмэ Хъусен

Редактор

ДУНЭЕ ЗЭНЭКЪОКЪУХЭР, УНИВЕРСИАДЭР

l ехнологхэм **ямедальхэр**

Мыекьопэ къэралыгьо технологическэ университетым ишІэныгьэлэжьхэм язэІукІэ къэбар гушІуагьохэмкІэ тыгьуасэ кьызэІуахыгь. Хэгьэгу ыкІи дунэе зэіукіэгьухэм ахэлэжьэгьэ студентхэм, спортсменхэм медальхэр къндахыгьэх. Университетым иректорэу, физикэ-хьисап шІэныгъэхэмкІэ кандидатэу Къуижъ Саидэ гъэхъагъэ зышІыгьэхэм гущыІэ фабэхэр кьафиІуагьэх, шІухьафтынхэр афишІыгьэх.

Командэу «Знактос-МГТУ»-м студентхэм бизнесымкІэ яшъолъыр зэнэкъокъоу Краснодар щыкІуагъэм апэрэ чІыпІэр къыщыдихыгъ. Москва щызэхащэщт кІэух зэнэкъокъум Адыгеим иныбжьыкІэхэр хэлэжьэщтых.

Дунаим и Кубок пауэрлифтингымкІэ къыдэхыгъэнымкІэ зэнэкъокъу Шъачэ щыкІуагъ. Андрей Лариным килограмм 60 къэзыщэчырэмэ якуп дышъэ медалиту къыщыдихыгъ. Европэм пауэрлифтингымкІэ изэнэкъокъу Чехием щыкІуагъ. Шъхьэлэхъо Къэплъан, кг 52-рэ къэзыщэчырэмэ якуп, гъогогъуитІо дышъэ медальхэр къыщыдихыгъэх. Нарт шъаом Европэм ыкІи дунаим ярекордхэр ыгъэуцугъэх.

ПчыхьакІэ Аслъанбек тыжьын медалитІу къыфагъэшъошагъ.

Педагогикэ шІэныгъэхэмкІэ докторэу, профессорэу Виталий Свечкаревым тиспортсменхэр егъасэх.

Урысыем иуниверсиадэу Казань щыкІуагьэм мыекъопэ волейбол командэу «ДинамоМГТУ»-м ящэнэрэ чыпіэр къыщыдихыгъ, тренерыр Павел Зборовский, командэм икапитаныр Къошк Руслъан.

Сурэтым итыр: Къуижъ Саидэ спортсменхэм афэгушю.

Нэкіубгьор зыгьэхьазырыгьэр ЕМТІЫЛЪ Нурбый.